

Pääluokka 35

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa: Ympäristöministeriö rakentaa kestävää elinympäristöä ja vihreää kasvua. Toiminnan strategiset painopisteet ovat: 1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto, 2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta ja 3. Kestävä kaupunkikehitys. Hallinnonala tekee läheistä yhteistyötä muiden hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnonvarojen rajallisuus muuttavat tuotanto- ja kulutusrakenteita. Lähtökohtana on luonnonvarojen hyödyntäminen materiaali- ja energiatehokkaasti ja pyrkimyksenä päästä materiaalien suljettuun kiertoon, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja. Tarvitaan rakenteellisia muutoksia, ohjauskeinoja sekä kokeiluja, joilla edistetään vähähiilistä kierto- ja biotaloutta sekä puhtaita ratkaisuja. Kansallisen tason ratkaisut palvelevat myös viennin edistämistä.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:n vuosiin 2020—2050 ulottuvien ilmasto- ja energiatarvoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Suomi vaikuttaa siihen, että Pariisin sopimuksen toimeenpano ja muu ilmastoyhteistyö etenevät sovitulla tavalla sekä EU:ssa että YK:n ilmastopöytäkirjan puitteissa. Suomi osallistuu EU:ssa vuoteen 2030 ulottuvan ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanoon ja valmisteluun 2030 tavoitteiden päivittämiseksi vastaamaan 1,5 asteen vaatimuksia. Ilmastolain uudistamisella varmistetaan kansallisesti riittävän kunnianhimoiset tavoitteet toimeenpanolla ja ilmastopoliittikan ennakoitavuus sekä vuoteen 2030 ulottuvalla keskipitkän aikavälin ilmastopoliittikan suunnitelmalla edistetään päästövähennystoimien toteuttamista kustannustehokkaasti. Kunnianhimoisilla ilmastotavoitteilla luodaan uudenlaista kasvua ja markkinoita vähähiilille teknologioille ja ratkaisuille.

Kansallisella ilmasto- ja energiapolitiikalla on tavoitteena muun muassa eheyttää yhdyskuntarakennetta, vähentää rakennuksista ja asumisesta aiheutuvaa energian käyttöä ja päästöjä sekä lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja käyttöä. Kaupunkiseutujen rakenteen eheytyminen edistetään yhteen sovitamalla maankäyttöä, asumista, palveluja ja liikennettä huomioiden samalla elinympäristön laatu, sosiaaliset vaikutukset ja kustannustehokkuus.

Toteutetaan toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa, parannetaan olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa ja kehitetään rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvaa säädösohjausta.

Luonnon monimuotoisuuden, vesien- ja merensuojelun, luonnonvarojen kestävä käytön ja luonnon virkistyskäyttämömahdollisuuksien sekä maisemanhoidon huomioonottamista päätöksenteossa edistetään laaja-alaisella yhteistyöllä. Pinta- ja pohjavesien sekä Itämeren hyvän tilan saavuttaminen edellyttää erityisesti rehevöitymisen ja haitallisten aineiden kuormituksen vähentämistä, näistä aiheutuvien riskien hallintaa sekä vesi- ja meriluonnon monimuotoisuuden suojelua. Vesiensuojelun tehostamisohjelmalla vahvistetaan vuoteen 2021 ulottuvien vesien ja merenhoidon suunnitelmien toimeenpanoa laajentamalla vaikuttavampien toimien käyttöönottoa. Ravinteiden kierrätyksen ratkaisuja kehitetään vesien rehevöitymisen vähentämiseksi ja ravinneomavaraisuuden lisäämiseksi. Vaarallisten kemikaalien kulkeutumisen ja ympäristökuormituksen vähentäminen edellyttää valtioiden rajat ylittävää yhteistyötä.

Luonnon monimuotoisuuden kato pysäytetään ja suotuisa tila turvataan vuoteen 2030 mennessä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelma sekä tehostamalla muita toimia

uhanalaisten lajien ja luontotyyppien suojelemiseksi. Lisäksi selvitetään ilmastoviisaita suojeluratkaisuja, ekologisen kompensaation mahdollisuuksia ja arvioidaan muita luonnonsuojelulainsäädännön uudistamisen edellytyksiä. Vähennetään luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvia paineita ja edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä monimuotoisuuden huomioon ottavaa biotaloutta.

Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, joita ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen, liikkumisen murros sekä digitalisaatio ja muutokset hallintorakenteissa. Digitalisaation avulla maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Keskeisenä keinona on rakennetun ympäristön tietojen kokoaminen yhteen kansallisesti yhteentoimivien palvelualustojen ja tietorakenteiden avulla.

Suurissa kasvukeskuksissa, erityisesti pääkaupunkiseudulla, asuntojen riittämätön tarjonta nostaa vuokra- ja hintatason korkeaksi. Keskusten asuntojen kysyntä kasvaa edelleen nopeasti myös jatkossa työpaikkojen keskittyessä voimakkaasti näille seuduille. Kohtuullisilla asumiskustannuksilla on keskeinen merkitys elinkeinoelämän toimintaedellytysten sekä alueiden ja kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Jatketaan valtion ja suurten kaupunkiseutujen kumppanuutta kaupunkikehityksessä. Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksin ja vahvistetaan niiden sitovuutta. Rakennetaan hiilineutraaleja kaupunkiseutuja, lisätään asuntotuotantoa ja kasvatetaan kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta.

Hankkeiden ympäristöä koskevien arviointi- ja lupamenettelyjen sujuvaa etenemistä edesautetaan uudistetun ympäristönsuojelun lainsäädännön toimeenpanolla. Samalla turvataan ympäristönsuojelun korkea taso sekä kansalaisten osallistumismahdollisuudet ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Ympäristönsuojelulain osalta laaditaan arvio lukuisten peräkkäisten uudistusten toimivuudesta ja vaikuttavuudesta. Lisäksi valmistellaan ympäristöriskien torjuntaan ja ympäristövahinkojen korvaamiseen tarvittavaa ympäristövästuiden toissijaista rahoitusjärjestelmää. Toteutetaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030.

Kiertotalouteen siirtyminen on vielä kesken ja sitä edistetään monilla toimilla mm. toteuttamalla valtakunnallista jätesuunnitelmaa ja kansallista muovitiekarttaa sekä valmistelemalla jätealan kuuden direktiivin sisältävän paketin ja kertakäyttömuoveja koskevan direktiivin toimeenpanoa. Direktiivien toimeenpanon vaikutukset tulevat näkymään monin tavoin — kierrätystä tehostetaan, tuottajavastuujärjestelmiä laajennetaan ja uudistetaan, tiettyjen muovituotteiden käyttöä rajoitetaan ja osan käyttöä vähennetään sekä seurantaa ja raportointia kehitetään. Lisäksi työskennellään nykyistä kestävämpien julkisten hankintojen puolesta ja otetaan käyttöön uusia vapaaehtoisia ns. green deal -sopimuksia sekä valtakunnallinen jätteiden ja sivuvirtojen tietoa eli Materiaalitori. Tavoitteena on edistää rakentamisen kiertotaloutta ja purkaa sen esteitä EU:ssa nostamalla Suomen puheenjohtajuuskaudella keskusteluun rakennustuotteiden uusiokäytön ja kierrättämisen sisällyttäminen osaksi tulevaa rakennustuoteasetuksen revisiota.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin muun muassa rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon. Hallinnonalan omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Kestävä kehitys

Ympäristöministeriö toteuttaa laajasti valtioneuvoston kestävä kehityksen selonteon painopistealuetta hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi edistämällä ilmastonmuutoksen hillintää, kiertotaloutta, luonnon monimuotoisuuden suojelua sekä kestävä kaupunkikehitystä ja puurakentamista.

Vuoteen 2030 ulottuvan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaisia toimia toimeenpannaan. Kiertotalouden toimenpideohjelma toteutetaan. Ympäristöministeriö toteuttaa myös ravinteiden kierrätysohjelmaa sekä vesiensuojelun tehostamisohjelmaa vesien ja Itämeren tilan parantamiseksi sekä kiertotalouden kasvavien mahdollisuuksien hyödyntämiseksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Ympäristöministeriö pyrkii pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden katoa mm. Elinympäristöjen tilan parantamiseen tähtäävällä toimintaohjelmalla, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien suojelulla, soidensuojelun toimenpiteillä sekä METSO-ohjelmalla.

Ympäristöministeriö toteuttaa kansallisen kestävä kaupunkikehityksen ohjelmaa, jonka painopistealueita ovat vähähiilisyys, resurssitehokkuus, älypalvelut, eriarvoisuuden torjunta ja terveys.

Ympäristöministeriö toteuttaa vähähiilisen rakentamisen tiekarttaa, jonka tavoitteena on kytkeä rakennusten hiilijalanjälki rakentamisen säädösohjaukseen vuoteen 2025 mennessä. Puurakentamista edistetään toimenpideohjelman mukaisesti noin 2 milj. eurolla vuonna 2020. Ympäristöministeriö edistää kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa ja parantaa eri väestöryhmien asunto-oloja sekä edistää rakennuskannan energiatehokkuutta ja hiilineutraaliutta Valtion asuntorahaston tukien avulla.

Ympäristöministeriö asettaa seuraavat kolme tavoitetta toimialan yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

- Itämeren ja vesien hyvä tila on saavutettu
- Luonnon monimuotoisuuden kato on pysäytetty ja suotuisa tila on turvattu
- Elinympäristön kehitys parantaa ihmisten hyvinvointia
- Ympäristöriskit on tunnistettu ja ne hallitaan.

2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

- Suomi on vähentänyt kasvihuonekaasupäästöjään merkittävästi
- Luonnonvaroja käytetään säästeliäästi ja kestävästi
- Kiertotalous uudistaa yhteiskuntaa
- Rakennusten elinkaari on vähähiilinen ja materiaalitehokas.

3. Kestävä kaupunkikehitys

- Kaupunkiseudut lisäävät alueiden kestävä kasvua
- Lähiympäristöt ovat sosiaalisesti ja ekologisesti kestäviä
- Asuntoja on eri väestöryhmien tarpeisiin kysyntää vastaavasti
- Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista.

Tuottavuuden parantaminen

Julkisen sektorin tuottavuuden lisääminen on osa hallituksen talouspoliittista strategiaa. Toiminnan vaikuttavuus ja palvelukyky pyritään säilyttämään voimavarojen vähenemisestä huolimatta.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
35.10.63 <i>Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot</i> (siirtomääräraha 3 v) — myöntämisvaltuus	10	10

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2018—2020

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020	
				1000 €	%
01. Ympäristöhallinnon toimintamenot	61 492	57 616	66 871	9 255	16
01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	27 034	26 227	32 268	6 041	23
04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	24 311	23 024	23 438	414	2
29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	7 712	6 435	9 435	3 000	47
65. Avustukset järjestöille ja ympäristöhoitoon (siirtomääräraha 3 v)	2 435	1 930	1 730	-200	-10
10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu	109 410	123 112	137 653	14 541	12
20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)	7 100	18 200	4 400	-13 800	-76
21. Eräät luonnonsuojelun menot (siirtomääräraha 3 v)	2 440	2 690	16 740	14 050	522
22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)	16 525	18 175	19 235	1 060	6
52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)	34 760	35 369	42 544	7 175	20
(60.) Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)	3 000	3 000	—	-3 000	-100
61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	9 052	16 022	14 042	-1 980	-12

	v. 2018 tilinpäätös 1000 €	v. 2019 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2020 esitys 1000 €	Muutos 2019—2020 1000 €	%
63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)	29 621	26 830	38 630	11 800	44
(65.) Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (siirtomääräraha 3 v)	1 000	1 000	—	-1 000	-100
66. Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (siirtomääräraha 2 v)	1 812	1 826	2 062	236	13
(70.) Alusinvestoinnit (siirtomääräraha 3 v)	4 100	—	—	—	0
20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen	12 446	23 656	30 948	7 292	31
01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 926	4 806	5 248	442	9
30. Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen (siirtomääräraha 2 v)	1 000	1 000	1 000	—	0
52. Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen (siirtomääräraha 3 v)	1 500	1 500	1 500	—	0
55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)	4 170	15 500	21 500	6 000	39
60. Siirto Valtion asuntorahastoon	0	0	—	—	0
64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)	850	850	1 700	850	100
Yhteensä	183 348	204 384	235 472	31 088	15

Henkilöstön kokonaismäärä 865 839 892

01. Ympäristöhallinnon toimintamenot

Selvitysosa: Ympäristöhallinto rakentaa kestävää elinympäristöä ja tukee vihreää kasvua sekä puhtaita ratkaisuja. Tavoitteena on parempi ympäristö tuleville sukupolville. Ympäristöstä, ympäristön tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä tuotetaan tietoa, arvioidaan vaihtoehtoisia kehityssuuntia ja kehitetään ratkaisuja kestäväen kehityksen ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toimintaa ja voimavaroja suunnataan strategisten linjausten mukaisesti. Säädösten ja toimenpiteiden vaikutusten arviointia kehitetään sekä lupa- ja viranomaismenettelyjä sujuvoitetaan.

Ympäristöhallinnon henkilöstövoimavaroja johdetaan ja osaamista kehitetään suunnitelmallisesti tavoitteena säilyttää ympäristöhallinnon palvelukyky ja turvata henkilöstön motivaatio.

Ympäristöministeriö osallistuu valtion aluehallinnon strategiseen ohjaukseen yhteistyössä sitä ohjaavien muiden ministeriöiden kanssa sekä huolehtii virastojen ympäristötehtävien toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen ympäristölupatehtävien tulostavoitteet ja toimintamenot on budjetoitu valtiovarainministeriön pääluokkaan momentille 28.40.01.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan momentille 32.01.02. Ympäristöministeriö asettaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille seuraavat alustavat tulostavoitteet tukemaan pääluokkaperusteluissa esitettyjä toimialan vaikuttavuustavoitteita:

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

— Toteutetaan vuoteen 2021 ulottuvien vesien- ja merenhoidon toimenpideohjelmaa ja vesiensuojelun tehostamisohjelmaa. Osallistutaan merenhoitosuunnitelman seurantaohjelman ja toimeenpideohjelman päivittämiseen ja jatketaan vuoteen 2027 ulottuvien vesienhoitosuunnitelmien tarkistamistyötä

— Lisätään tietoa pohjavesiin kohdistuvista riskeistä ja toteutetaan pohjavesialueiden määrittystä ja luokittelua

— Edistetään valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelman toteutumista ja kunnostamisosaamista

— Ympäristöllisissä luvissa edesautetaan sujuvaa käsittelyä, valvontaa tehdään riskiperusteisesti, lupaja valvontamenettelyjä sähköistetään sekä toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittämistä jatketaan.

— Alueidenkäytön ja rakentamisen edistämiseksi otetaan huomioon elinympäristön turvallisuus, terveellisyys ja viihtyisyys sekä kulttuuriympäristön arvot ja viherrakenne

— Toteutetaan kulttuuriympäristöstrategiaa ja edistetään kulttuuriympäristön hyvää hoitoa

— Edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevan valtioneuvoston päätöksen toimeenpanoa ja uudistuneiden tavoitteiden huomioonottamista kuntien kaavoituksessa

— Vaikutetaan luonnon monimuotoisuuden kadon pysäyttämiseen erityisesti luontotyyppien ja uhanalaisten lajien suojelun monipuolisella keinovalikoimalla, edistämällä Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmaa (METSO), tehostamalla soidensuojelua sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelmaa

— Yhdenmukaistetaan ja tehostetaan toimintatapoja Natura 2000 -verkoston suojelun toimeenpanossa ja alueita heikentävien toimien ennalta ehkäisemisessä; viimeistellään Natura-alueiden tilan arvioinnit.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

— Edistetään irtautumista fossiilisesta energiasta ja tuetaan vähähiilisiä ratkaisuja alueellisesti

— Tehostetaan jätealan lainsäädännön toimeenpanoa ja varaudutaan EU:n jätesäädöspaketin toimeenpanon myötä tuleviin muutoksiin

— Edistetään kiertotaloutta ja kestäviä julkisia hankintoja

— Edistetään luonnonvarojen kestäväää käyttöä

— Tuulivoimarakentamista ohjataan ympäristön, kansalaisten ja kokonaistaloudellisuuden kannalta optimaalisille paikoille

— Toteutetaan ympäristöhallinnon ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintaohjelmaa.

Kestävä kaupunkikehitys

— Kaupunkiseutujen vaikutuksiltaan merkittävien yleis- ja asemakaavojen laatimista tuetaan yhdyskuntarakenteen eheyttämiseksi, liikennetarpeen vähentämiseksi sekä palvelurakenteen kehittämiseksi. Parannetaan kaupunkiseutukokonaisuuksien suunnittelun edellytyksiä ja kehitetään yhteistyössä kuntien kanssa maaseuturakentamisen käytäntöjä alueiden erilaisuus huomioon ottaen.

Tunnuslukuja

Indikaattori	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 tavoite	2020 tavoite
METSO-alueiden suojelu, ha	3 382	4 500	4 500	4 500
Ympäristönsuojelun valvontatarkastukset, kpl	2 357	2 504	2 200	2 400
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden tutkimukset, kpl	51	50	50	50
Valtion jätehuoltotyönä toteutetut pilaantuneiden alueiden kunnostukset, kpl	14	3	10	10
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne kaupunkiseuduilla (vähintään 20 as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä), %	63,9	63,9	63,9 ¹	63,9

¹) Ennuste

01. Ympäristöministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 32 268 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös korvauksiin, joita suoritetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle seuraavista EU-asetuksiin ja EU-direktiiveihin perustuvista markkinavalvontatehtävistä:

- 1) sähkö- ja elektroniikkalaitteissa, pakkauksissa sekä paristoissa ja akuissa käytettävien vaarallisten aineiden käytön rajoittaminen ja pakkausten perusvaatimukset, raskasmetallipitoisuudet ja merkinnät
- 2) elohopeaa koskevan Euroopan unionin asetuksen (EU) 2017/852 edellyttämä lisättyä elohopeaa sisältävien tuotteiden tuotantoa ja markkinoille saattamista koskevien kieltojen ja rajoitusten valvonta
- 3) otsonikerrosta heikentäviä aineita sekä fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevien Euroopan unionin asetusten (EY) N:o 1005/2009 ja (EU) N:o 517/2014 edellyttämä laitteiden huoltajien pätevyyden toteaminen, rekisteröiminen ja valvonta
- 4) rakennustuotteet
- 5) rakennustuotteiden ekosuunnittelu ja energiamerkintä.

Lisäksi määrärahaa saa käyttää korvauksiin Ympäristömerkitä Suomi Oy:lle Euroopan unionin ympäristömerkin myöntämijärjestelmän mukaisten tehtävien hoidosta, Tukesille korvauksiin CE-merkitsemättömien tuotteiden markkinavalvonnasta sekä valtionavustusten maksamiseen yliopistoille, korkeakouluille ja muille vastaaville tutkimustoimintaa harjoittaville yhteisöille ympäristöministeriön strategian tavoitteita tukevaan tutkimustoimintaan sekä ympäristöministeriön strategian tavoitteita tukevaa viestintää varten sekä matka-avustuksiin sidosryhmille.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2020, jotka tukevat pääluokan perusteluissa asetettuja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tavoitteita.

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto	<ul style="list-style-type: none"> — Edistetään vesien- ja merenhoidon yhteensovittavaa toimeenpanoa, vahvistetaan toimien toteuttamista vesiensuojelun tehostamisohjelmalla ja uudistetaan vesiin liittyvää tiedonhallintaa — Sisällytetään kestävä kehityksen tavoitteiden mukaiset toimet vesien- ja merenhoitoon ja Itämeren suojelun toimenpideohjelmaan — Kehitetään metsien, soiden ja kosteikkojen suojelua sekä hoitoa vapaaehtoisuuteen perustuvilla keinoilla, Käynnistetään elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman valmistelu ja toimeenpano — Edesautetaan eri sektoreiden lainsäädännön ympäristömenettelyjen sujuvaa käsittelyä, sähköistetään lupa- ja valvontamenettelyjä, valvontaa tehdään riskiperusteisesti ja kehitetään toissijaisia ympäristövastuujärjestelmiä — Toimeenpannaan kansallista ilmansuojeluohjelmaa 2030 sekä edistetään terveydelle haitallisten pienhiukkaspäästöjen ja mustahiilen vähentämistä — Vahvistetaan lajien ja luontotyyppien suojelua, seurantaa ja inventointeja uusien uhanalaisuusarviointien perusteella — Vahvistetaan kulttuuriympäristöjen ja -maisemien merkitystä laaja-alaisesti koko yhteiskunnassa — Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin — Valmistellaan 1,5 asteen tavoitteen edellyttämät muutokset ilmastolakiin, pannaan toimeen keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmaa ja energia- ja ilmastostrategiaa sekä aloitetaan uuden keskipitkän aikavälin suunnitelman tai päivityksen ja ilmastolain muutosten valmistelu. Vauhditetaan kuntien ja alueiden ilmastotyötä
2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta	

Vaikuttavuustavoite	Toiminnallinen tulostavoite
	<ul style="list-style-type: none"> — Vaikutetaan ympäristö- ja ilmastonäkökohtien huomioon ottamiseen maatalous-, metsä- ja energiasektorilla sekä muussa biotaloudessa. Osallistutaan Itämeren alueen ravinteiden kierrätysstrategian laatimiseen — Toimeenpannaan valtakunnallista jätesuunnitelmaa ja muovitiekarttaa sekä kehitetään lainsäädäntöä — Laaditaan strateginen kiertotalouden edistämishjelma yhdessä keskeisten ministeriöiden kanssa — Edistetään kestäviä julkisia hankintoja sekä vapaaehtoisten ns. green deal -sopimusten käyttöönottoa — Edistetään rakennuskannan energiatehokkuutta, rakentamisen laatua, rakennusten kosteusturvallisuutta ja hyvää sisäilmastoa — Edistetään uusiutuvan energian hyödyntämistä, puurakentamista ja rakennetun ympäristön vähähiilisyttä — Valmistellaan toimia rakentamisen ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi — Parannetaan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen toimivuutta ja kestävyyttä kumppanuuslähtöisesti — Edistetään asuntomarkkinoiden toimivuutta ja monimuotoisten asuinalueiden kehittymistä <ul style="list-style-type: none"> — Vahvistetaan ihmisten hyvinvointia turvaamalla ja kehittämällä asumisolojen ja lähiympäristön laatua — Vahvistetaan luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksia edistämällä luonnon virkistyskäyttöä ja kestävää luontomatkailua sekä parantamalla viherympäristöjen laatua.
3. Kestävä kaupunkikehitys	

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	28 154	27 027	27 668
Bruttotulot	682	800	800
Nettomenot	27 472	26 227	26 868
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 382		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	15 520		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HELCOM-maksun korotus (siirto momentille 35.10.66)	-36
Ikääntyneiden asumisen toimintaohjelma (siirto momentilta 35.20.55)	450
Jätetietojärjestelmän ylläpitorahoitus (HO 2019)	250
Kansainvälinen musta hiili -aloite CCAC (siirto momentilta 35.10.66)	100
Kiertotalouden edistämishojelman toteuttaminen (HO 2019)	80
Lisääntyvät tehtävät	1 120
Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	4 400
Sähköisen markkinapaikan ylläpito	215
Siirto momentille 23.01.01 (-1 htv)	-118
Siirtyvien erien leikkaus	800
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-11
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-132
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	283
Palkkausten tarkistukset	-46
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	65
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-1 000
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-56
Tasomuutos	-323
Yhteensä	6 041

2020 talousarvio	32 268 000
2019 talousarvio	26 227 000
2018 tilinpäätös	27 034 000

04. Suomen ympäristökeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 438 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Suomen ympäristökeskus SYKE kehittää ratkaisuja kestävän kehityksen edistämiseksi erityisesti valtioneuvoston, muun julkisen hallinnon ja elinkeinoelämän käyttöön. Ratkaisujen pohjaksi SYKE tuottaa tietoa ympäristöstä, sen tilan kehityksestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä sekä arvioi vaihtoehtoisia kehityssuuntia. SYKE huolehtii myös useista EU-lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten edellyttämistä raportoinneista sekä hoitaa eräitä ympäristövalvonnan ja muita viranomaistehtäviä.

SYKE hoitaa myös maa- ja metsätalousministeriön toimialaan kuuluvia vesivarojen käytön ja hoidon tehtäviä. SYKE:n toimintamenoista näihin tehtäviin kohdennetaan noin 1 500 000 euroa. SYKE:n toimintamenoäärärahaa arvioidaan käytettävän näihin tehtäviin noin 20 henkilötyövuoden ja erillisrahoitusta noin 16 henkilötyövuoden kustannusten kattamiseen. Muutokset tarkennetaan yhteisen suunnittelun kautta.

SYKE tukee toiminnassaan monipuolisesti kestäväen kehityksen tavoitteiden ja keinojen sekä ympäristöpolitiikan arviointia. SYKE keskittyy kansallisesti Agenda 2030:n toimeenpanossa erityisesti Hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi -tavoitteen edistämiseen.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Suomen ympäristökeskuksen toiminta vaikuttaa yhteiskunnan kehityksen kestävyteen tuottamalla ja välittämällä uutta tietoa ja uusia ratkaisumalleja. Tiedon keskeisiä käyttäjiä ovat valtioneuvosto, aluehallinto, kunnat, maakuntien liitot, liike-elämä, tiedotusvälineet, kansalaisjärjestöt sekä yksityiset kansalaiset.

Vaikuttavuustavoitteet ovat:

1) Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Luonnon monimuotoisuus vahvistuu ja elinympäristöt parantavat ihmisten hyvinvointia ja terveyttä. Itämeren sekä vesistöjen ja pohjavesien tila paranee. Vesivarojen käytössä ennakoidaan luonnonolosuhteiden muutokset. Kansainvälinen vesiyhteistyö kasvaa. Ympäristöriskit ennakoidaan ja tunnistetaan.

2) Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Kansalliset ja kansainväliset toimet tukevat hiilineutraaliuden saavuttamista sekä ilmastonmuutoksen sopeutumista. Kierto- ja biotalous vahvistuvat kestäväällä tavalla edistäen vesi- ja muiden luonnonvarojen käytön kestävyttä, vähentämällä jätteiden määrää, uudistaen samalla liiketoimintaa ja parantaen kilpailukykyä.

3) Kestävä kaupunkikehitys

Kaupunkiseuduilla ja alueilla tehtävät toimet tukevat ilmastonmuutoksen hillintää, luonnonvarojen käytön kestävyttä sekä vahvistavat luonnon kirjoa. Asuinympäristöjen sosiaalinen ja ekologinen kestävyys vahvistuu. Kaupunkiseutujen ja maaseutualueiden kehittyminen tukevat toisiaan.

4) Ympäristötiedon käyttämisen vahvistaminen ja tuottaminen

Ympäristöäkoskeva tieto on käyttäjien kannalta merkityksellistä, avointa, luotettavaa ja helposti saavutettavaa. Tiedon tuotanto onennakoivaa. Uudenlaisia teknologioita hyödyntävät toimintamallit tukevat julkishallinnon uudistuksia ja kestävien liiketoimintamallien vahvistusta myös kansainvälisesti.

5) Paikallisten ja alueellisten kestävien ratkaisujen tuottaminen kokeilujen ja verkostojen avulla

Alueelliset ja paikalliset verkostot tuottavat käytännön ratkaisumalleja vahvistaen yhteiskunnan ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyttä kansallisesti ja kansainvälisesti. Verkostoja tuotetaan vuorovaikutteisesti kestävyttä edistävien murrosten nopeuttamiseksi.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Tuotokset ja laadunhallinta

Ympäristöministeriö asettaa Suomen ympäristökeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat tulostavoitteet:

- SYKE varmistaa tieteellisen toimintansa laadun sekä ylläpitää ammatillisten ja tieteellisten julkaisujen määrän suhteessa työpanokseen vähintään nykyisellä tasolla
- SYKE vahvistaa sähköisten tiedonvälityskanavien käyttöä ympäristöä koskevan tiedon jakamisessa
- SYKE huolehtii sekä julkisoikeudellisen että liiketaloudellisen toimintansa kustannusvastaavuudesta
- SYKE huolehtii palvelukyvystään erityisesti tulosoajavien ministeriöiden sekä aluehallinnon kannalta tarkasteltuna
- SYKE huolehtii toimintaansa koskevan viestinnän laadusta

SYKE keskittyy toiminnassaan:

- ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen, erityisesti näihin liittyviin ohjausjärjestelmiin ja -keinoihin sekä toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan
- vesistöjen, pohjavesien ja Itämeren suojelun, hoidon ja kestävän käytön edistämiseen sekä Itämereen ja vesiin kohdistuvien paineiden vaikutuksiin ja tilan seurantaan sekä Itämereen ja vesistöihin liittyvien ohjausjärjestelmien ja -keinojen kehittämiseen
- kiertotalouden ja biotalouden kestävyden arviointiin ja edistämiseen ja materiaalien ja energian käytön tehokkuuden lisäämiseen
- luonnonvarojen käytön kestävyden ja vaikutusten arvioinnin edistämiseen sekä uudentyyppisten riskien tunnistamiseen ja ratkaisujen löytämiseen
- luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen ja turvaamiseen, luonnon kestävän käytön ja ekosysteemien toimintaan perustuvien palveluiden ylläpidon edistämiseen ja ratkaisuihin sekä luonnonvarapalveluihin perustuvan liiketoiminnan edistämiseen
- kestävästä kaupungistumisesta, maankäyttöä, rakennettua ympäristöä ja liikennejärjestelmiä koskevan tiedon tuottamiseen ja jakamiseen sekä käyttötarpeiden yhteensovittamista tukevien ohjauskeinojen kehittämiseen.

Taloudellisuus

Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan tuloja arvioidaan kertyvän 3,0 milj. euroa, josta vientitoiminnan osuudeksi arvioidaan noin kolmannes. Muulta valtionhallinnolta arvioidaan saatavan rahoitusta 16,0 milj. euroa, josta yhteisrahoitteista 11,8 milj. euroa. Talousarvion ulkopuolinen rahoitus arvioidaan 13,0 milj. euroksi, josta EU:n osuus on noin 7,5 milj. euroa. Entistä tehokkaampi kansainvälinen verkostoituminen vahvistaa SYKE:n kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla

Tuottavuus

SYKE parantaa tuottavuutta kehittämällä verkostoyhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti, uudistamalla toimintaprosessejaan ja tietojärjestelmiä sekä laajentamalla sähköisiä verkkopalveluja. Tuottavuutta nostetaan myös tukitoiminnoissa mm. hankintatoimen prosesseja kehittämällä.

Merentutkimuksen kansallista koordinaatiota ja tutkimusinfrastruktuuria edistetään kansallisten tutkimusinfrastruktuurilinjausten mukaisesti. Koko ympäristöhallinnon tuottavuutta parannetaan muun muassa kehittämällä ympäristön seuranta- ja tietojärjestelmiä sekä lisäämällä seurantaan perustuvan raportoinnin automatisointia ja tietovarantoihin liittyvää yhteistyötä. Uudet toimintamallit parantavat tuottavuutta myös aluehallinnon vastuulla olevissa tehtävissä.

Tuottavuutta parannetaan myös monipuolistamalla valtion tutkimuslaitosten, yliopistojen ja yritysten kanssa tehtävää tutkimusyhteistyötä sekä kehittämällä yhdessä seurantamenetelmiä ja hyödyntämällä seurannassa uusia yhteistyömalleja sekä lisäämällä edelleen toimitila-, laboratorio- ja tutkimusinfrastruktuuriyhteistyötä.

SYKE:n kokonaishenkilötyövuosien arvioidaan olevan noin 565 vuonna 2020. Toimintamomentin suoralla budjettirahoituksella palkatun henkilöstön määrä vastaa 244 henkilötyövuotta. Henkilöstön määrä riippuu ensisijaisesti ulkopuolisen rahoituksen kehittymisestä, Henkilöstövoimavaroja kohdennetaan strategisten tavoitteiden sekä käytettävissä olevan rahoituksen mukaisesti.

Suomen ympäristökeskuksen henkilötyövuodet vuosina 2018—2020

	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
	558	563	565

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Bruttomenot	56 252	52 800	56 845
Bruttotulot	31 863	29 000	32 000
Nettomenot	24 389	23 800	24 845
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 172		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	8 094		

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2018 toteutuma	2019 varsinainen talousarvio	2020 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	12 307	11 200	11 800
— EU:lta saatava rahoitus	5 276	4 800	5 000
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	3 067	3 300	3 000
Tuotot yhteensä	20 650	19 300	19 800
Hankkeiden kokonaiskustannukset	27 851	27 571	27 500
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-7 201	-8 271	-7 700
Omarahoitusosuus, %	26	30	28

Yhteisrahoitteisten hankkeiden kustannusvastaavuus vaihtelee hanketyypeittäin ja määräytyy eri rahoittajatahojen rahoitusehtojen mukaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit (HO 2019)	460
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-18
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-118
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	324
Omakustannusperiaatteen toteuttaminen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa	-64
Palkkausten tarkistukset	-54
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	74
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-65
Tasomuutos	-125
Yhteensä	414

2020 talousarvio	23 438 000
2019 talousarvio	23 024 000
2018 tilinpäätös	24 311 000

29. Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 9 435 000 euroa.

Selvitysosa:

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2020 talousarvio	9 435 000
2019 talousarvio	6 435 000
2018 tilinpäätös	7 711 639

65. Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 730 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille
- 2) avustuksiin valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille
- 3) saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981) 12 §:n mukaisesti avustuksiin saariston ympäristönhoitoa edistäviin hankkeisiin
- 4) saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa edistävän toiminnan tukemiseen
- 5) kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

Selvitysosa: Määräraha käytetään yleisavustuksiin valtakunnallisille luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöille ja valtakunnallisille asunto- ja rakennusalan järjestöille niiden perustoimintaan. Valtionavustusta myönnetään yleisavustuksena kohdennettuna erityisesti näiden neuvonta- ja valistustoimintaan. Määrärahalla tuetaan myös saariston ympäristönhoitoa sekä saaristoalueiden ja tunturialueiden jätehuoltoa. Lisäksi määrärahalla tuetaan kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistäviä valtakunnallisesti ja alueellisesti merkittäviä hankkeita. Harkinnassa huomioidaan avustuksen tarpeellisuus toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä yhteisön talouteen ja muihin tukiin nähden.

Määräraha on osittain alueiden kehittämislaisissa tarkoitettua alueiden kehittämisen rahoitusta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Järjestöjen avustukset	-100
Metsästäjäliitto ry	-100
Yhteensä	-200
2020 talousarvio	1 730 000
2019 talousarvio	1 930 000
2018 tilinpäätös	2 435 000

10. Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Selvitysosa: Lukuun on budjetoitu ympäristön- ja luonnonsuojelua edistävään toimintaan hallinnonalalla ja ympäristötehtäviä aluehallinnossa hoitavissa virastoissa pääosin käytettävät määrärahat.

1. Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Tavoitteena on erityisesti parantaa Itämeren, sisävesien ja pohjavesien tilaa, vähentää vesiin kohdistuvia paineita, ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormitusta, pilaantuneesta maaperästä aiheutuvia ympäristö- ja terveysriskejä.

Itämeren ja vesien suojelua ohjaavat vesien- ja merenhoidon suunnitelmat sekä kansainväliset sitoumukset. Tehostetaan näiden suunnitelmien ja sitoumuksien toimeenpanoa ja kehitetään uusia ja vaikuttavia toimia vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi. Vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta jatketaan. Vedenalaisen meriluonnon inventoinneilla tuetaan Itämeren suojelua ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä. Jatketaan yhteistyötä Itämeren suojelukomission (HELCOM) toimenpideohjelman ja EU:n Itämeren alueen strategian toimeenpanemiseksi ja johdetaan HELCOM:n puheenjohtajana (2018—2020) Itämeren suojelun toimintaohjelman päivittämis- sekä HELCOM:n ravinteidenkierrätysstrategian laatimistyötä.

Ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyn sujuvuutta edesautetaan ja kokonaisuutta tehostetaan. Tavoitteena on, että investointihankkeiden ympäristöä koskevat lupa- ja arviointimenettelyt etenevät sujuvasti ympäristönsuojelun korkeasta tasosta tinkimättä.

Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden (2017—2019) aikana on selvitetty hyviä ympäristövaikutusten arviointikäytäntöjä arktisilla alueilla. Näitä koskevia suosituksia nostetaan esiin kansallisesti ja kansainvälisesti.

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategian mukaisen toimintaohjelman toteutusta jatketaan ja valmistaudutaan uuden kansallisen strategian sekä alueellisten toimintaohjelmien laatimiseen 2020 jälkeiselle ajalle. Kansallispuistoverkosta laajennetaan ja luonnonsuojelualueverkosta täydennetään jatkamalla yksityisomistuksessa olevien luonnonsuojeluun varattujen alueiden hankintaa ja korvausmenettelyjä. Arvioidaan Soidensuojelun täydennysehdotuksen toteutuminen ja vaikuttavuus sekä edistetään soidensuojelua. Tehostetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutusta.

Jatketaan elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman valmistelua ja käynnistetään sen toimeenpano. Luonnonsuojelualueilla ja niiden ympäristössä ennallistetaan metsiä ja soita sekä kunnostetaan ja hoidetaan uhanalaisia luontotyyppiä kuten perinnebiotooppeja, lehtoja ja lintuvesiä. Lisäksi parannetaan luontotiedon laatua luontotyyppi- ja lajistoinventointien, seurannan sekä tietojärjestelmien kehittämisen avulla. Luontotyyppien ja lajien uusien uhanalaisuusarviointien sekä luonto- ja lintudirektiivien raportointien perusteella kohdennetaan suojelutoimet Suomen luonnon keskeisten uhkien torjumiseksi. Tuloksista viestitään aktiivisesti. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua ja kansallisten kaupunkipuistojen verkoston kehittämistä jatketaan.

Uhanalaisten lajien suojelun toimintaohjelmaa toteutetaan mm. turvaamalla kiireellisesti suojeltavien lajien esiintymiä. Suomen arvokkaat perinnebiotoopit inventoidaan ja niiden hoitoa tehostetaan.

Pilaantuneiden riskikohteiksi luokiteltavien maa- ja pohjavesialueiden tutkimista ja kunnostamista edistetään valtakunnallisen tutkimus- ja kunnostusohjelman mukaisesti. Kiireellisiä isännättömiä kohteita kunnostetaan uudistuvan valtion jätehuoltojärjestelmän sekä öljysuojarahaston JASKA-hankkeen kautta.

Varaudutaan merkittäviin ympäristö- ja kemikaaliturvallisuusriskeihin sekä jatketaan riskejä aiheuttavaan yritystoimintaan liittyvien toissijaisten ympäristövastuujärjestelmien kehittämistä. Kansallisen vaarallisia kemikaaleja koskevan ohjelman ohjelmakausi päättyy 2020. Arvioidaan toimenpiteiden toteutumista ja tarvittaessa laaditaan uusi ohjelma.

Ilman epäpuhtauksista aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja vähennetään. Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030 toimeenpannaan.

2. Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Ilmastomuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen EU:n vuosiin 2020—2050 ulottuvien ilmasto- ja energiavoitteiden saavuttamiseksi edellyttävät tehokkaita toimia. Vaikutetaan aktiivisesti Pariisin sopimuksen toimeenpanoon ja muuhun kansainväliseen ilmastoyhteistyöhön. Osallistutaan ja vaikutetaan EU:n vuoteen 2030 ulottuvan ilmasto- ja energiapaketin toimeenpanoon sekä mahdolliseen 2030 tavoitteiden päivittämiseen.

Lisätään ilmastopolitiikan pitkäjänteisyyttä, suunnitelmallisuutta sekä toimien kustannustehokkuutta panemalla toimeen vuoteen 2030 ulottuvan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaisia toimia ja raporttoimalla niistä eduskunnalle ilmastolain mukaisesti. Samanaikaisesti aloitetaan uuden keskipitkän aikavälin suunnitelman tai päivityksen ja ilmastolain muutosten valmistelu.

Ilmastotoimien kustannustehokkuus sekä EU- ja kansainvälinen vaikuttaminen edellyttävät tuekseen tutkittua tietoa. Tuetaan ilmastopolitiikan suunnittelua ja päätöksentekoa kansallisen ilmastopaneelin avulla.

Kehitetään yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tapoja edesauttaa vähähiilisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja sekä innovaatioita julkisella sektorilla sekä kuluttajavalinnoissa. Vauhditetaan ilmastotyötä kunnissa ja alueilla.

Edistetään puurakentamista puurakentamisen ohjelman suunnitelman mukaisesti. Ohjelma perustuu energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen. Vuonna 2020 toteutetaan suunnitellusti mm. tutkimus- ja kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista.

Jatketaan toimia kiertotalouteen siirtymiseksi mm. lainsäädäntöä ja vapaaehtoisia sopimuksia kehittämällä, hyödyntämällä ja kehittämällä sähköisiä alustoja ja tietojärjestelmiä sekä toteuttamalla kokeiluja. Tavoitteena on luonnonvarojen hyödyntäminen materiaali- ja energiatehokkaasti ja pyrkimys materiaalien suljettuun kiertoon, joka vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja jätettä eikä vaaranna luonnon ekosysteemipalveluja.

Edistetään ravinteiden kierrätystä fosforivarojen säästämiseksi sekä vesien ja Itämeren hyvän tilan edistämiseksi. Tehostetaan biomassojen ja jätevesien ravinteiden talteenottoa ja hyödyntämistä, ehkäistään ruokahävikkiä ja edistetään ravinneneutraalin kunnan toimintamallin käyttöönottoa.

Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toiminnalliset tavoitteet on asetettu momentin 35.10.52 perusteluissa.

20. Ympäristövahinkojen torjunta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 4 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja torjunnan järjestämisestä, näihin toimiin välittömästi liittyvistä tutkimuksista ja selvityksistä sekä avustusten takaisinperinnästä johtuvista oikeudenkäynneistä ja konkurssimenettelyistä aiheutuviin menoihin
- 2) menoihin, jotka aiheutuvat toimivaltaiselle viranomaiselle siitä, että laittomasti tehtyjen kansainvälisten jätesiirojen jätteet palautetaan tai käsitellään asianmukaisesti, eikä kaikkia kustannuksia aina saada heti perityksi aiheuttajalta
- 3) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään menoihin, jotka aiheutuvat valtiolle ympäristövahinkojen ehkäisemisestä, rajoittamisesta ja torjunnan järjestämisestä ympäristön pilaantumisesta tai muusta haitallisesta muuttumisesta johtuvissa vaaratilanteissa. Viranomaisten tarve toimia koskee erityisesti maksukyvyttömyystilanteita ja tilanteita, joissa vastuutaho on tuntematon tai tavoittamattomissa. Viranomaiselle aiheutuvat kustannukset ovat tapauskohtaisia ja vaikeasti ennakoitavia. Kustannusten takaisinperintä laissa määritellyltä vastuutaholta voi asian luonteen vuoksi olla vaikea toteuttaa.

Ympäristönsuojelulakiin on lisätty säännös (1077/2018) valtion valvontaviranomaisten toimivallasta ryhtyä välttämättömiin toimiin ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi, jos pilaantumisen vaaraa aiheuttavasta toiminnasta aiheutuu tai uhkaa aiheutua vakavaa vaaraa tai vakavaa haittaa terveydelle tai ympäristölle ja jos tarvittavien toimien suorittaminen ei kuulu pelastuslain nojalla

Selvitysosa: Määrärahalla tehostetaan METSO-ohjelman toteutusta ja soiden suojelua. Inventoidaan ja seurataan uhanalaisia ja luonnonsuojelulain suojeltavia luontotyyppejä, perinnebiotooppeja sekä Natura-alueiden harjumetsiä. Tehdään puuttuvat Natura-alueiden tilan arvioinnit ja tarvittavia suunnitelmia. Valmistellaan ja käynnistetään elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelma. Toteutetaan luonnonsuojelun kehittämiseksi tarvittavat selvitykset. Toimeenpannaan lajiensuojelun toimintaohjelmaa ja käynnistetään pölyttäjäseuranta.

Toimenpiteiden kohdentamisen tueksi viedään päätökseen valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi koko maassa vuoden 2021 loppuun mennessä. Luonnonsuojelulain mukaisten maisemanhoitoalueiden valmistelua edistetään. Toteutetaan maa-ainesten kestävään käyttöön, pohjavesien suojeluun sekä maa-ainesten ottoalueiden kunnostukseen liittyviä hankkeita.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Heinolan Lintutarhan toiminnan jatkon varmistaminen	-50
Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	14 100
Yhteensä	14 050
2020 talousarvio	16 740 000
2019 talousarvio	2 690 000
2018 tilinpäätös	2 440 000

22. Eräät ympäristömenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 19 235 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Itämeren ja vesiensuojelua ohjaavien vesien- ja merenhoidon suunnitelmien ja toimeenpanon edistämiseen sekä ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen
- 2) vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävä käytön edistämiseen
- 3) ravinteiden kierrätyksen edistämiseen vesien rehevöitymisen vähentämiseksi
- 4) maaperänsuojeluun ja ympäristön kunnostustoimintaan liittyvän tutkimus-, riskinarviointi- ja -hallintatoiminnan kehittämiseen sekä seurantaan
- 5) ympäristötehtävien näytteenoton, laboratoriopalvelujen, tiedonhallinnan ja muiden palvelujen hankintaan
- 6) ympäristötiedon tuottamiseen
- 7) ympäristötehtäviin liittyviin yhteisiin kehittämishankkeisiin ja koulutuksen järjestämiseen
- 8) päästövähennystavoitteisiin ja kansainvälisiin ilmastoneuvotteluihin liittyviin selvityksiin sekä ilmastopolitiikan kehittämiseen ja toimeenpanoon

9) Ilmastonmuutoksen hillinnän edistämiseen alueidenkäytössä

10) bio- ja kiertotaloutta edistäviin kehittämistehtäviin ja hankkeisiin

11) kierrätystä edistävän sääntelyn ja ratkaisujen valmistelusta, ravinteiden kierrätyksen lisäämisestä sekä Itämeren ja vesien suojelemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

12) enintään 151 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen, josta enintään 22 henkilötyövuotta määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen kohdan 7) sekä 90 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen ja 39 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamiseen muiden kohtien tehtäviin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Määrärahaa saa käyttää myös avustusten maksamiseen.

Momentille nettoutetaan työnantajalle maksettavat sairaus- ja äitiyspäivärahat.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesiensuojelun tehostamisohjelma	3 000 000
Itämeren ja vesien suojelun edistäminen	4 390 000
Ympäristötehtävien palvelujen hankinta	4 125 000
Ympäristön kunnostamisen ja maaperänsuojelun kehittäminen	1 350 000
Ympäristötehtävien ohjaus ja kehittäminen	1 200 000
Kiertotalouden edistäminen	920 000
Ilmastopaneeli ja ilmastohankkeet	1 910 000
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit	2 340 000
Yhteensä	19 235 000

Määrärahasta käytetään 7 390 000 euroa vesien ja Itämeren suojelun edistämiseen, vesiensuojelun tehostamisohjelmaan, vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta tärkeiden alueiden kartoitukseen (VELMU-ohjelma), pienvesien suojelun edistämiseen, pohjavesialueiden määrittämiseen ja luokitteluun sekä ympäristön tilan ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittämiseen. Määrärahaa käytetään myös toimenpiteisiin, joilla tehostetaan ravinteiden kierrätystä ja toimia Itämeren ja vesien suojelemiseksi.

Määrärahasta käytetään ympäristöhallinnon tarvitsemien laboratorio- ja muiden ympäristötehtävien sekä tiedonhallinnan palveluiden hankintaan 4 125 000 euroa.

Määrärahasta käytetään 920 000 euroa kiertotalouden strategiseen edistämishjelmaan ja muuhun kiertotalouden edistämiseen.

Määrärahasta käytetään 1 350 000 euroa maaperänsuojeluun sekä pilaantuneisiin maa- ja pohjavesialueisiin liittyvän tutkimus- ja kunnostamistoiminnan ja seurannan kehittämiseen.

Määrärahaa käytetään myös kansainvälisten ilmastoneuvottelujen ja päästövähennysten sekä ilmastopolitiikan kehittämisen edellyttämiin selvityksiin, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan

suunnitelman toimeenpanoon ja kuntien sekä alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen, pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmien valmisteluun sekä ilmastopaneelin toimintaan.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös ympäristötehtävien ohjauksen ja hoidon vahvistamiseen sekä ympäristöhallinnon yhteisiin kehittämishankkeisiin.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ilmastopaneeli (HO 2019)	450
Ilmastopaneelin sihteeristön palkkaus	-150
Kiertotalouden edistämishankkeen toteuttaminen (HO 2019)	920
Vesienpuhdistuksen tehostamishankkeen toteuttaminen	-1 500
Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resurssit (HO 2019)	2 340
Siirtyvien erien taso (HO 2019)	-1 000
Yhteensä	1 060

2020 talousarvio	19 235 000
2019 talousarvio	18 175 000
2018 tilinpäätös	16 525 000

52. Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 42 544 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön ohjauksessa toteutettaviin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin seuraavasti:

1) Metsähallituksen hallinnassa olevien kansallispuistojen, muiden luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden, erämaa-alueiden sekä julkisten hallintotehtävien hallinnassa olevien kulttuurikohteiden käytön, hoidon, ennallistamisen, seurannan ja opastustoiminnan menoihin sekä yksityisten suojelualueiden hoitomenoihin

2) luonnonsuojelualueilla ja -kohteilla niiden suojelutarkoitusta palvelemaan rakentamiseen sekä olemassa olevien rakennusten, rakennelmien, teiden ja tieosuuksien perusrakentamis-, korjaus-, kunnossapito- ja purkumenojen maksamiseen samoin kuin luonnonsuojelualueilla sijaitsevien tai niitä varten tarvittavien rakennusten ostamiseen

3) sellaisten koneiden, laitteiden ja kaluston hankkimiseen, joiden taloudellinen käyttöaika on yli kolme vuotta.

4) tietojärjestelmien, mukaan lukien luonnonsuojeluhallinnolle yhteisten ULJAS-paikkatietojärjestelmien, kehittämiseen ja ylläpitoon

Lisäksi Metsähallitus saa käyttää näihin julkisiin hallintotehtäviin Metsähallitukselle kertyvät sellaiset julkisten hallintotehtävien tulot, jotka kuuluvat ympäristöministeriön toimialaan.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitussuutta koskevien menojen maksamiseen.

Toiminnan vaikuttavuustavoitteet ympäristöministeriön toimialan osalta ovat:

- Lajien ja luontotyyppien suojelutaso paranee tuoreen tiedon mukaan priorisoiduilla toimenpiteillä
- Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston luonnontila paranee
- Kulttuurihistoriallisen kiinteistövarallisuuden arvo säilyy
- Luonnossa virkistäytyminen lisää hyvinvointia ja luonnon arvostusta, jota tuetaan aktiivisella viestinnällä.

Selvitysosa: Ympäristöministeriö asettaa Metsähallituksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet:

Määrälliset tavoitteet

	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 tavoite
Natura-alueiden tila-arviointien (NATA) päivitysten lukumäärä ¹	—	—	—	150
Ennallistaminen ja hoito (ha)	5 746	6 219	5 990	6 800
Lajiesiintymätarkistukset (kpl)	6 409	14 349	9 000	12 000
Käyntimäärät: kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, luontokeskukset, historiakohteet, muut suositut kohteet	6 728 100	6 858 600	6 950 000	7 100 000
Luontokeskusten, maastopalveluiden ja lupa-asiakkaiden asiakastyytyväisyys (1—5 arviointiasteikko)	4,32	4,37	4,39	4,42

¹⁾ Uusi tavoite

Metsähallitus

- parantaa lajien ja luontotyyppien suojelutasoa täydentämällä niitä koskevaa tietopohjaa ja lisäämällä luonnon monimuotoisuuden kannalta vaikuttavasti kohdennettuja suojele- ja hoitotoimia
- osallistuu elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelmaan
- osallistuu merenhoidon suunnitteluun ja toimeenpanoon ja kehittää sisävesien monimuotoisuuden suojelua
- lisää Natura 2000 - ja muilla suojelualueilla hoito- ja ennallistamistoimia tavoitteena alueiden luonnontilan, kytkeytyneisyyden ja ekosysteemipalveluiden toiminnan parantaminen sekä vastaa koko suojelualueverkoston tilan seurannasta
- vastaa luonnonsuojelualueiden, luontotyyppien ja lajiston tietojärjestelmien kehittämisestä mukaan luettuna uhanalaisten lajien tiedonhallinta ja tietojen ulkopuolisen avaamisen edellyttämästä laadunparantamisesta
- ylläpitää ja hoitaa kulttuurihistoriallista kiinteistövarallisuutta valtion kiinteistöstrategian periaatteiden mukaisesti
- kehittää luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön edellytyksiä ja ekologista kestävyttä ylläpitämällä ja kunnostamalla retkeily- ja opastusvarustusta sekä muita yleisöpalveluita
- edistää luonnonsuojelualueiden kiinteistönmuodostusta ja rajojen maastomerkitä

— viestii luonnon monimuotoisuuden suojelusta ja käyttömahdollisuuksista edistäen luonnossa virkistytymisestä koituvia myönteisiä vaikutuksia.

Metsähallituksen ympäristöministeriön toimialaan kuuluvista julkisista hallintotehtävistä arvioidaan Metsähallitukselle kertyvän tuloja arviolta 5 700 000 euroa, josta noin 300 000 euroa on tarpeettomien kiinteistöjen myyntituloja.

Muut tunnusluvut

	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 esitys
Kansallispuistojen määrä (kpl)	40	40	40	40
Muiden luonnonsuojelualueiden määrä (kpl)	579	579	925	1 270
Kansallispuistojen pinta-ala (ha)	1 002 000	1 002 000	1 005 000	1 003 000
Muiden luonnonsuojelualueiden pinta-ala (ha)	982 000	986 000	1 110 000	1 250 000
Muiden luonnonsuojelukohteiden pinta-ala (ha)	830 000	896 000	780 000	650 000
Erämaa-alueiden (12 kpl) pinta-ala (ha)	1 489 000	1 489 000	1 489 000	1 489 000
Eriyisesti suojeltavien lajien esiintymien suojelu (kpl)	5 563	6 033	5 600	6 000
Muiden uhanalaisten ja luontodirektiivilajien esiintymien suojelu (kpl)	24 257	27 611	24 500	24 500
Muinaisjäännösten lkm (kpl)	2 269	2 269	2 269	2 269
Suojeltujen rakennusten lukumäärä (kpl)	383	396	383	396
Luontokeskusten ja muiden asiakaspalvelupisteiden määrä (kpl)	25	25	24	24

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

19 kansallispuiston ja luontokohteen kunnostaminen ja kehittäminen	-2 770
Autiotupien kehittäminen ja korjausvelan vähentäminen	-200
Esteettömien luontokohteiden lisäämiseen Luontopalveluiden kohteisiin	-300
Kansallispuistojen ja muiden luonnonsuojelukohteiden reitistöjen opasteisiin ja taukopaikkoihin	-360
Korjausvelan vähentäminen	-1 500
Luonnonsuojelualueiden ennallistaminen ja hoito	500
Luonnonsuojelualueiden kiinteistönmuodostaminen ja rajojen merkitseminen	500
Luonnonsuojelualueiden korjausvelan vähentäminen	1 000
Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	10 500
Matkailu 4.0 -hanke	-1 240
Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidan laajennus ja perusnäyttelyn uudistus	1 145
Saimaannorpan suojelu	-100
Yhteensä	7 175

2020 talousarvio	42 544 000
2019 II lisätalousarvio	900 000
2019 talousarvio	35 369 000
2018 tilinpäätös	34 760 000

(60.) Siirto öljysuojarahastoon (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2019 talousarvio	3 000 000
2018 tilinpäätös	3 000 000

61. Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 14 042 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) vesien- ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisten vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toimenpiteiden toteuttamisen avustuksiin sekä avustusten myöntämisestä aiheutuviin menoihin
- 2) laissa pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta (246/2019) tarkoitettujen avustusten maksamiseen maaperän, pohjaveden tai sedimenttien pilaantumisesta terveydelle tai ympäristölle aiheutuvan vaaran tai haitan selvittämiseen ja pilaantuneen alueen puhdistamiseen sekä vireillä olevien nytemmin kumotun jätelain (1072/1993) 35 §:ssä tarkoitettujen valtion jätehuoltotöiden loppuun saattamiseen
- 3) hankkeista aiheutuvien enintään 6 henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvien menojen ja muiden kulutusmenojen maksamiseen
- 4) ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömiin toimiin
- 5) Puurakentamisen ohjelmaan, jolla lisätään puun tarjontaa ja monipuolista käyttöä, aiheutuvien menojen maksamiseen
- 6) EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta rahoitettu, valtion työnä toteutettu ja valmistunut työ saadaan sopia luovutettavaksi kunnalle tai muulle yhteistyökumppanille. Samalla on sovittava niistä ehdoista, joita työn vastaanottajan on luovutuksen jälkeen noudatettava.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Vesien- ja merenhoidon tehostamisohjelma	9 000 000
Vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toteuttaminen	1 521 000
Pilaantuneiden alueiden kunnostus	1 521 000
Puurakentamisen ohjelma	2 000 000

Yhteensä

14 042 000

Määrärahaa käytetään 10 521 000 euroa vesien- ja merenhoidon käytännön toimenpiteiden toteuttamiseen, vesiensuojelun tehostamisohjelmaan ja pohjavesien tilan parantamiseen vesien hyvän tilan turvaamiseksi. Erityisesti heikentyneiden rannikkovesien ja jokien tilaa parannetaan. Julkisen ja yksityisen sektorin sekä järjestökentän yhteistyötä, verkostoja ja kumppanuuksia vahvistetaan. Samalla edistetään Suomen vesialan liiketoimintaa, kilpailukykyä ja vientimahdollisuuksia tukemalla uusien teknologioiden käyttöönottoa ja hyvien käytäntöjen jakamista.

Määrärahaa käytetään 1 521 000 euroa valtion jätehuoltotöiden koordinoinnista sekä valtion jätehuoltotöinä toteutettavien pilaantuneiden maa- ja pohjavesialueiden tutkimus- ja kunnostushankkeiden teettämisestä tai avustamisesta aiheutuviin menoihin ympäristö- tai terveystieteiden kannalta merkittävässä kohteissa, jotka ELY-keskukset ovat priorisoineet ja joiden toteuttamisesta Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus vastaa keskitetysti. Määrärahaa voidaan käyttää myös ympäristövahinkojen ehkäisyn kannalta välttämättömien toimien rahoittamiseen tilanteissa, joissa valtio joutuu toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyyden tai muun vastaavan syyn takia osallistumaan toissijaisesti esim. vaarallisten jätteiden tai kemikaalien poistamiseen kiinteistöltä.

Määrärahalta jatketaan puurakentamisen edistämistä pääministeri Sipilän hallitusohjelman kärkihanketoimenpiteenä luodun puurakentamisen ohjelman suunnitelman mukaisesti. Ohjelman jatkon rahoitus 2 000 000 euroa perustuu energia- ja ilmastostrategian toteuttamisen toimenpideohjelmaan. Vuonna 2020 toteutetaan mm. tutkimus- ja kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista.

Määrärahalta edistettävistä hankkeista rahoitetaan vähäisessä määrin lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön pääluokkaan budjetoidusta momentin 32.01.02 määrärahoista lähinnä työmaiden työnjohdon palkkaus- ja muina kulutusmenoina.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

5 vesistön kunnostus	-480
Lievestuoreen Laajalahden kunnostushanke	-500
Vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttaminen	-1 000
Yhteensä	-1 980

2020 talousarvio	14 042 000
2019 talousarvio	16 022 000
2018 tilinpäätös	9 052 000

63. Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 38 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maa- ja vesialueiden sekä rakennusten ostamiseen ja lunastamiseen luonnonsuojelutarkoituksia varten sekä erämaa-alueisiin liitettävien alueiden ostamiseen
- 2) korvausten maksamiseen maanomistajille tai erityisen oikeuden haltijoille luonnonsuojelulain 24, 25, 29 ja 47 §:n mukaisten päätösten tai sopimusten aiheuttamista taloudellisista menetyksistä
- 3) Natura 2000 -verkoston toteuttamisesta aiheutuviin luonnonsuojelulain 53 §:n, maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n sekä yksityistielain 7 a §:n mukaan valtiolle määrättyihin korvauksiin
- 4) maa-aineslain 8 ja 26 §:n mukaisesti suojelusta aiheutuviin korvauksiin
- 5) luonnonsuojelulain 55 §:n 2 momentin mukaisiin haitankorvauksiin
- 6) valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittavien alueiden tai yksityisiksi suojelualueiksi perustettavien alueiden arvioinnista, maanmittaustoimituksista ja hankintatehtävistä sekä yksityisten suojelualueiden merkintäpalvelujen hankkimisesta aiheutuviin menoihin ja lisäksi ympäristöministeriön hallinnassa olevien alueiden kiinteistönhoidon menoihin ja mahdollisiin korvaustoimitusten kuluihin
- 7) enintään 60 000 euroa erikseen tehtävien yhteistoimintasopimusten perusteella maksettaviin palkkioihin, joilla edistetään maanomistajien tekemien Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisten tarjousten käsittelyä
- 8) koron maksamiseen jaksotetuille kauppahinnan ja korvausten maksuerille, jolloin koron suuruus on kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 95 §:n 1 momentin mukainen
- 9) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten maksamiin korvauksiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten aiheuttamista vahingoista
- 10) kunnille ja kuntien virkistysalueiden hankintaa varten perustamille yhteisöille seudullisesti ja valtakunnallisesti merkittävien virkistysaluehankintojen tukemiseen valtionavustuslain nojalla. Hankintojen tulee edistää luonnon monimuotoisuuden suojelua
- 11) metsätuhojen torjunnasta annetun lain perusteella luonnonsuojelualueelta tai luonnonsuojelutarkoitukseen hankitulta valtion alueelta levinneiden metsätuhojen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta ja vahinkojen arvioinnista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Valtuus

Valtioneuvoston vahvistamien luonnonsuojeluohjelmien, Natura 2000 -verkoston ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelman (METSO) toteuttamiseksi saa tehdä vuonna 2020 sopimuksia ja antaa sitoumuksia, joista aiheutuu menoja vuoden 2020 jälkeisille vuosille yhteensä enintään 10 000 000 euroa.

Selvitysosa: Hankkimalla maata valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin sekä korvausmenettelyllä turvataan luonnon monimuotoisuudelle tärkeitä alueita. Erityisesti toteutetaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaa (METSO). Lisäksi suojellaan arvokkaita suoalueita sekä muita elinympäristöjä osana Elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelmaa. Määrärahalla toimeenpannaan myös valtioneuvoston vahvistamia luonnonsuojeluohjelmia, Natura 2000 -verkostoa,

erityisesti suojeltavien lajien suojelua ja kaavojen suojelualuevarauksia. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohella Metsähallitus jatkaa suojelualuehankintoja tarvittaessa.

METSO-ohjelman mukaisten metsäalueiden hankintaan ja korvauksiin varataan alustavasti 25 000 000 euroa. Virkistysalueiden hankinnan tukemiseen varataan 100 000 euroa. Määrärahaa 1 000 000 euroa voidaan tarvittaessa osoittaa Metsähallituksen käyttöön.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2021	2022	2023	Yhteensä vuodesta 2020 lähtien
Vuoden 2020 sitoumukset	5 000	3 000	2 000	10 000
Menot yhteensä	5 000	3 000	2 000	10 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Luonnonsuojelun rahoitus (HO 2019)	17 000
METSO-ohjelma (siirto momentille 35.20.55)	-5 000
Tasomuutos	-200
Yhteensä	11 800

2020 talousarvio	38 630 000
2019 talousarvio	26 830 000
2018 tilinpäätös	29 621 445

(65.) *Öljyjätämaksulla rahoitettava öljyjätehuolto* (siirtomääräraha 3 v)

Selvitysosa: Momentti ja sen määräraha ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2019 talousarvio	1 000 000
2018 tilinpäätös	1 000 000

66. *Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 062 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää ympäristöministeriön toimialaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen ja sopimusten jäsenmaksujen ja rahoitusosuuksien maksamiseen sekä muihin kansainvälisten sitoumusten aiheuttamiin maksuihin ulkomaille. Määrärahaa saa käyttää myös kehitysmaiden edustajien kansainvälisiin ympäristökokouksiin, sopimusneuvotteluihin ja asiantuntijaseminaareihin osallistumisen tukemiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Ilmasto ja ilmakehä	400 000
Ekosysteempipalvelut ja luonnon monimuotoisuus	480 000
Itämeri, vesistöt ja vesivarat	625 000
Materiaalitehokkuus ja kemikaalit	200 000
Asuminen ja rakennettu ympäristö	7 000
Muut maksut ulkomaille	50 000
Kehitysmaiden osallistumistuki	300 000
Yhteensä	2 062 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

HELCOM-maksun korotus (siirto momentilta 35.01.01)	36
Kansainvälinen musta hiili -aloite CCAC (siirto momentille 35.01.01)	-100
Kehitysmaiden edustajien osallistuminen ympäristökokouksiin (siirto momentilta 24.30.66)	300
Yhteensä	236

2020 talousarvio	2 062 000
2019 talousarvio	1 826 000
2018 tilinpäätös	1 812 000

(70.) *Alusinvestoinnit* (siirtomääräraha 3 v)

2018 tilinpäätös	4 100 000
------------------	-----------

20. Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen

Selvitysosa:

Hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto

Valmistellaan maankäyttö- ja rakennuslainsäädännön kokonaisuudistusta vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin, joita ovat muun muassa ilmasto- ja energiakysymykset, aluerakenteen erilaistuminen ja väestömuutokset, kaupunkiseutujen kasvu ja kaupungistuminen, liikkumisen murros sekä digitalisaatio ja muutokset hallintorakenteissa. Uudistuksessa kehitetään alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää ja rakentamista koskevaa ohjausjärjestelmää sekä selkeytetään maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia valmistelu-, päätöksenteko- ja toimeenpanotehtäviä.

Digitalisaation avulla maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksessa parannetaan alueidenkäytön suunnitteluun ja rakentamiseen liittyvien tietojen saatavuutta ja suunnittelun ymmärrettävyyttä sekä edistetään osallistumista ja tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Keskeisenä keinona on rakennetun

ympäristön tietojen kokoaminen yhteen kansallisesti yhteentoimivien palvelualueiden ja tietorakenteiden avulla. Digitalisaatio edellyttää yksityisen ja julkisen sektorin välistä tiedon yhteentoimivuutta. Sen edistäminen ja organisointi vaativat toimialan yhteistyön järjestämistä, laajaa sanasto- ja koodistotyötä sekä rakennetun ympäristön tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuurin ylläpitoa.

Hyvän elinympäristön turvaamiseksi kehitetään keinoja sekä kasvavien kaupunkiseutujen että väestöltään vähenevien alueiden suunnittelun parantamiseen. Maakuntakaavoituksessa painotetaan uudistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä ja sitä tukevaa maakuntien liittojen ja eri viranomaistahojen vuorovaikutteista yhteistyötä kaavaprosesseissa.

Edistetään maaseudun ja kaupungin kestävästä vuorovaikutuksesta vastaamaan alue- ja yhdyskuntarakenteen eriytymiskehityksen sekä teknologiakehityksen aiheuttamaan alueidenkäytön toimintaympäristön muutokseen. Monipaikkaisuus ja etätyö, uudet vähähiilisemmät liikkumismuodot, hajautetut energiaratkaisut, lähiruoka, virkistyskäyttö ja matkailu sekä kaupungistumiseen tarvittavien maanainesten ja vesivarojen kestävä hyödyntäminen edellyttävät nykyisten ja uusien ohjauskeinojen kehittämistä sekä sektorit ja alueet yhdistäviä kumppanuuksia maaseudun ja kaupungin välillä.

Kulttuuriympäristöjen arvot ja myönteiset vaikutukset ihmisten hyvinvoinnissa sekä yhdyskuntien ja elinkeinoelämän kehittämisessä tunnustetaan ja niitä osataan hyödyntää hyvän elinympäristön luomisessa ja vahvistamisessa. Alueiden käytössä ja rakentamisessa otetaan huomioon tunnistetut kulttuuriympäristöt ja turvataan niiden arvojen säilyminen. Tuetaan taantuvien alueiden elinvoimaisuutta muun muassa edistämällä vajaakäytössä olevien tilojen ja kulttuuriympäristöjen käyttöä.

Merialuesuunnittelulla vaikutetaan merialueen taloudellisen kasvun lisäämiseen ja meriympäristön käytön kestävyteen ja suojelun parantamiseen. Ympäristöministeriö huolehtii merialuesuunnittelun kehittämisestä ja yhteistyöstä naapurimaiden kanssa ja maakuntien liitot merialuesuunnitelmien laatimisessa.

Toteutetaan eduskunnan kirjelmän ”Rakennusten kosteus- ja homeongelmat, EK 5/2013 vp” edellyttämiä toimenpiteitä rakennusten kosteus- ja homeongelmien poistamiseksi. Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelma linjaa toimintatapojen muutosprosessin seuraavan 10 vuoden ajaksi erityyppisten sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Tavoitteena on julkisten rakennusten tervehdyttäminen ja kaikkien sisäilmasta oireilevien hoidon ja kuntoutuksen tehostaminen. Kymmenvuotisen ohjelmakauden ajaksi on suunniteltu lukuisia toimia, joilla vakiinnutetaan normaaliin kiinteistönpitoon menettelytapa, jossa rakennusten kunto, tarkoitukseensa sopivuus ja käyttäjien kokemukset tarkistetaan säännönmukaisesti ja tilannetta arvioidaan moniammatillisessa yhteistyössä.

EU:n rakennustuoteasetuksen (EU) N:o 305/2011 ongelmien ratkaisemiseen vaikutetaan proaktiivisesti, jotta rakennustuotteiden sisämarkkinat toimisivat paremmin. Rakennustuoteasetuksen osittainen toimimattomuus vaikeuttaa tällä hetkellä rakennusalan yritysten ja viranomaisten toimintaa. Suomi on väkilukuun suhteutettuna EU:n suurin rakennustuotteiden viejä, joten rakennustuoteasetuksella on suuri merkitys Suomen rakennustuoteollisuudelle.

Alueiden käytön suunnittelu tukee vihreän infrastruktuurin ylläpitämistä ja vahvistamista. Viherrakennetta tarkastellaan kokonaisuutena. Luonnossa liikkumismahdollisuuksia ja lähivirkistysmahdollisuuksia parannetaan niin, että luonto on kaikkien saavutettavissa.

Hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta

Edistetään kaupunkiseutujen eheää ja vähähiiliseen liikkumiseen kannustavaa yhdyskuntarakennetta sekä luodaan edellytyksiä elinympäristön laatua parantavalle täydennysrakentamiselle. Täydennysrakentamisella hyödynnetään olemassa olevaa infrastruktuuria, vähennetään liikennetarvetta ja tuetaan joukkoliikenteen ja palvelujen järjestämistä. Kirkonkylien, kylien ja maaseudun maankäytön ohjausta kehitetään huomioiden niiden ominaispiirteet, luonnonvaratalouden uudet kehityssuunnat ja pyrkimys paikalliseen energiantuotantoon.

Toteutetaan toimenpidekokonaisuus, jolla tuetaan hiilijalanjäljen pienentämistä asumisessa, parannetaan olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuutta. Valmistellaan toimia ympäristökuormituksen vähentämiseksi sekä materiaali- ja resurssitehokkuuden parantamiseksi uudisrakentamisessa ja korjaamisessa. Jatketaan vähähiilisen rakentamisen tiekartan toimeenpanoa ja kehitetään rakennuksen elinkaaren aikaiseen hiilijalanjälkeen perustuvaa säädösohjausta. Huolehditaan julkisten vihreiden hankintojen -oppaan jatkokehittelystä. Ohjeilla edistetään vähähiilisyttä, materiaalitehokkuutta ja rakentamisen laatua julkisessa rakentamisessa ja korjaamisessa.

Toteutetaan rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) ja sen muutoksen sekä osaltaan energiatehokkuusdirektiivin (EED) kansallista toimeenpanoa. Edistetään vähimmäisvaatimuksia energiatehokkaampaa uudis- ja korjausrakentamista. Energiatehokkuutta parantavissa korjausrakentamistoimissa huomioidaan rakennuksen ominaispiirteitä säilyttäviä ja turvaavia ratkaisuja, jotka samalla tukevat elinympäristön laadun parantamista ja myös kulttuuriympäristön ja perinteisen rakennuskannan erityisvaatimusten huomioon ottamista. Osallistutaan EU:n rakennustuoteryhmien ekosuunnittelun ja energiamerkin säädösvalmisteluun. Huolehditaan rakennustuotteita koskevien säädösten toimeenpanosta, ohjauksesta ja markkinavalvonnasta.

Edistetään puurakentamista puurakentamisen ohjelmalla perustuen energia- ja ilmastostrategian toteuttamiseen. Vuonna 2020 toteutetaan suunnitellusti mm. kehitystyötä liittyen puun käytön erityiskysymyksiin tiivistyvien kaupunkien rakentamisessa ja suurten puurakenteiden käytössä sekä edistetään alueellisten osaamiskeskittymien muodostumista ja lisätään toimenpiteitä viestintään suurelle yleisölle. Edistetään suunnitelmallista kiinteistönpitoa ja korjausrakentamisen hyviä käytäntöjä tehostamalla kiinteistönpidon välineistön käyttöä, hyödyntämällä verkkoviestintää ja korjausneuvontaverkkoa.

Jatketaan toimia rakennus- ja purkujätteen hyödyntämistä nostamiseksi sekä rakentamisen kiertotalouden vahvistamiseksi. Tehostetaan verkkopohjaisen rakennusjäteilmoituksen käyttöä, rakennus- ja purkujätteiden hyödyntämistä materiaaleina sekä teollisten symbioosien hyödyntämistä ja parannetaan rakennus- ja purkujätetilastointia. Kehitetään rakentamisen kierrätystuotteiden sisämarkkinasäännösten mukaisia menettelyjä ja selvitetään kansallisen end-of-waste-kriteerien edellytyksiä. Kehitetään tietopalvelu rakennetun ympäristön materiaalivirtojen seurantaan.

Kestävä kaupunkikehitys

Talouden kasvuodotukset ovat heikentyneet, mutta talouskasvun odotetaan säilyvän kohtuullisella tasolla lähivuosina. Rakentaminen on kasvanut voimakkaasti ja erityisesti asuntojen uudisrakentaminen on ollut vilkasta. Vuoden 2019 aikana tuotanto vähenee maltillisesti. Vuonna 2018 uusia asuntoaloituksia oli yhteensä lähes 44 000 ja vuonna 2019 asuntorakentamisen arvioidaan edelleen pysyvän suhteellisen korkealla tasolla, noin 36 000–39 000 asunnossa. Asuntorakentaminen on painottunut voimakkaasti kerrostaloihin ja kohdentunut erityisesti suurimpiin keskuksiin. Viime vuosina voimakkaasti laskenut omakotitalojen rakentaminen on edelleen pysynyt varsin maltillisella tasolla. Valtion tukema asuntotuotanto on pysynyt hyvällä tasolla. Vuonna 2018 tuettuja asuntoja aloitettiin yhteensä noin 8 600 asuntoa, joista noin 7 900 oli korkotuettuja asuntoja.

Asuntopoliittisten toimenpiteiden tavoitteena on lisätä asuntorakentamista, vahvistaa talouden kasvua ja työllisyyttä, uudistaa asuntokantaa, edistää rakennusalan kilpailua, lisätä valinnanvapautta sekä vastata asuntotarpeen rakenteen muutokseen.

Joustavasti toimivat asuntomarkkinat edistävät kasvavien kaupunkiseutujen hallittua yhdyskuntarakenteen syntymistä ja luovat edellytyksiä seutujen yleiselle taloudelliselle toimintakyvyille sekä erilaisten palvelujen tehokkaalle järjestämiselle. Kysyntään joustavasti reagoiva riittävä asuntotarjonta on avainasemassa kasvavien keskusten asumisen kohtuuhintaisuuden toteutumisessa ja seudun kilpailukyvyyn parantumisessa. Väestöltään vähenevillä alueilla kehitetään ratkaisuja tyhjenevien asuntojen ongelmaan erityisesti tuetun asuntokannan suhteen.

Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakennetta kehittämällä parannetaan palvelujen tehokasta tarjontaa ja saavutettavuutta, edistetään kestävien kulkumuotojen käyttöä, vähennetään autoilun tarvetta ja lisätään arjen sujuvuutta. Alueita kehitetään kokonaisvaltaisesti siten, että maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen suunnitelmat sekä toteutus sovitaan yhteen seuduittain yli kuntarajojen.

Kohtuuhintaisia asumisratkaisuja tarvitaan erityisesti pääkaupunkiseudulla, jossa asuntomarkkinatilanne on koko maassa selvästi haastavin. Kaupungistumisen lisäksi väestön ikääntyminen, palvelusektorin kasvava tarve työvoimalle ja lisääntynyt maahanmuutto nostavat myös tulevaisuudessa asuntojen kysyntää kasvukeskuksissa.

Asuntomarkkinoiden toimivuuden ja kohtuuhintaisen asumisen ensisijainen edellytys on riittävä, nopeasti käyttöön saatavissa oleva tonttivaranto. Kaavoitettua tonttivarantoa on tarve lisätä tukeutuen jo olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen, jolloin joukkoliikenteen ja palveluiden tehokkaan järjestämisen edellytykset toteutuvat.

Suurimpien kaupunkiseutujen (Helsinki, Tampere, Turku, Oulu) maankäyttöä, asumista ja liikennettä koskevalla sopimusmenettelyllä (MAL) tiivistetään sekä kuntien välistä että kuntien ja valtion eri hallinnonalojen välistä yhteistyötä seutujen toiminnallisen kokonaisuuden parantamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuonna 2020 käynnistetään kaudelle 2020—2023 solmittujen MAL-sopimusten toteuttaminen ja toteuttamisen seuranta.

Metropolipolitiikkaa koordinoimalla kehitetään metropolialuetta kokonaisuutena painottamalla eri toimijoiden yhteistyömuotoja ja kansallisten politiikkatoimenpiteiden aluelähtöistä räätälöintiä. Jatketaan metropolipolitiikan kehittämistä ottaen huomioon uuden hallitusohjelman kaupunkeja ja erityisesti metropolialuetta koskevat linjaukset.

Koordinoidaan kansallista Kestävä kaupunki -ohjelmaa. Ohjelmalla tuetaan kumppanuuslähtöisesti erityisesti kaupunkien omaa ja uudentyypistä toimintaa kohti laaja-alaisesti eri näkökulmat yhteen sovittavaa kestävästä kaupunkikehitystä. Uudentyyppisiä toimintatapoja kehitetään mm. työskentelemällä yhdessä haasteisiin pureutuvissa käytännön kokeiluissa, hyödyntäen olemassa olevia kaupunkiverkostoja, hyvien käytäntöjen levittämistä ja laajempaa monistamista sekä kansainvälistä kokemustenvaihtoa. Ohjelman oppeja hyödynnetään kaupunkikehittämisen strategisemman yhteistyöntasolla ja kaupunkipolitiikkakokonaisuuden työvälineinä.

Ikääntyneen väestön kotona asumisen edellytyksiä edistetään. Erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien väestöryhmien asuntojen määrää kasvatetaan mm. muistisairaiden iäkkäiden määrän nousun ja laitospaikkojen vähentämistavoitteen vuoksi. Erityisryhmien avustukset kohdennetaan ensisijaisesti heikoimpien ryhmien asuinolojen parantamiseen. Asunnottomuustyötä jatketaan. Asumisneuvontaa laajennetaan ja vakiinnutetaan. Kehitysvammaisten asumistilannetta parannetaan tavoitteena vähentää

kehitysvammaisten laitospaikkojen määrää tarjoamalla tarpeita vastaavia monipuolisia asumisratkaisuja. Myös mielenterveyskuntoutujien asumista parannetaan.

Valtion tuotantotuen perusteena ovat asuntojen pitkäaikainen käyttötarve sekä hankkeiden taloudellinen kestävyys. Tuettu asuntotuotanto kohdistetaan pääsääntöisesti suurille kaupunkiseuduille, etenkin Helsingin seudulle, joilla tarve kohtuuhintaisista asumisratkaisuista on suurin. Helsingin seudun asuntotuotannossa valtion tukemaa normaalia vuokra-asuntotuotantoa tuetaan käynnistysavustuksin.

Asuntotuotannon alue- ja tyyppijakauma

	2017	2018	2019 arvio	2020 arvio
ARA-tuotanto (osapäätökset)				
Kasvukeskukset	7 800	7 800	8 000	9 000
Muu maa	800	800	1 000	1 000
Erityisryhmille tarkoitettut asunnot ARA-tuotannossa	2 600	2 600	3 000	3 200
Pienten asuntojen osuus ARA-tuotannossa (normaalit vuokra- ja asumisoikeustalot), %	69	70	65	65
Asuntojen hintojen muutos, %	1,9	1,2	2	2
Vaparaohitteisten vuokrien muutos, %	1,7	1,1	2	2
Aravavuokrien muutos, %	1,3	1,3	2	2

Helsingin seudun MAL-sopimuksen toteutuminen sopimuskunnissa

Tavoite	Pitkän aikavälin tavoite/v	2017 toteutuma	2018 toteutuma	2019 arvio	2020 arvio
Uudet kaavat (asuntoa)	16 500	15 000	15 000	16 500	16 500
Koko asuntotuotanto (alkava)	16 500	17 400	17 800	16 500	16 500
Valtion tukema asuntotuotanto (alkava)	5 800	4 500	4 500	5 800	5 800

Valtion tukema asuntojen uustuotanto, perusparantaminen ja asuntojen hankinta sekä muu asuntotuotanto vuonna 2017 ja arvio vuosista 2018—2019

	2018 toteutuma asuntoa	2019 arvio asuntoa	2020 arvio ja valtuudet asuntoa
Aloitettavat uudet asunnot yhteensä	44 000	39 000	37 000
— asuntolainojen korkotuki	9 000	9 000	10 000
— täytetakauksellinen välimalli	2 000	2 000	2 000
— vaparaohitteiset ym. asunnot	33 000	28 000	25 000
Korjaustoiminnan korkotukilainoitus	4 500	4 500	4 500
Perusparannuksen takauslainoitus	-	8 000	8 000
Asuntojen hankinta			
— asuntosäästöpalkkiojärjestelmä	5 500	5 500	5 500
— korkotukilainoitus, sosiaaliset vuokra-asunnot	500	500	500
Kotitalouksien asuntolainojen valtioneuvoston tuki ¹	15 000	15 000	15 000

¹) Kohdistuu pääosin hankintoihin, mutta myös korjauksiin ja rakentamiseen.

Valtion asuntorahaston riskien hallinta

Valtion tukema asuntotuotanto lisää valtion takausvastuiden määrää. Uuden tuetun tuotannon kohdentaminen pääosin suurille kaupunkiseuduille pienentää kuitenkin merkittävästi uusiin lainoihin liittyviä takausriskejä. Aravalainakanta supistuu odotetusti samalla kun valtion asuntorahoituksen takauskanta sekä korkotukilainakannan määrä kasvavat. Aravalainojen ylimääräiset lyhennykset ovat laskeneet alhaisen korkotason seurauksena selvästi. Korkotukimaksujen arvioidaan säilyvän vuonna 2019 edellisvuoden tasolla noin kolmessa miljoonassa eurossa.

Vanhojen maksuviiveisten aravalainojen osuus koko lainakannasta on viimeisten tietojen mukaan noin 0,9 %. Ongelmissa olevilla kohteilla ja yhtiöillä ongelmat ovat pitkäkestoisempia ja syvempiä, mikä saattaa johtaa aiempaa suurempiin luottotappioihin. Valtiokonttorin riskimallin mukaan aravalainapääomista noin 75 % kohdistuu pienen tai erittäin pienen riskin kuntiin. Maksuongelmat keskittyvät pääosin väestöltään väheneville alueille ja johtuvat lähinnä tyhjilleen jääneiden asuntojen aiheuttamista taloudellisista rasitteista yhteisöille.

Ongelmiin ajautuneiden yhteisöjen taloudellista tilannetta helpotetaan lainoihin liittyvien erilaisten tervehdyttämistoimenpiteiden ja rahoitusjärjestelyiden avulla sekä yksittäisten kohteiden vapauttamisella niihin kohdistuvista rajoituksista. Toimenpiteissä painotetaan kustannustehokkuutta. Asuinrakennusten perusparantamisen yhteydessä mahdollinen tuki kohdennetaan kohteisiin, joiden käyttö on jatkossakin pitkäaikaista.

Valtion takaamien omistusasuntolainojen maksuviiveet ovat suhteessa lainakantaan vähäisiä. Takauskorvausten määrä, joka on vaihdellut vuodesta 2009 lähtien noin 200 000 euron ja 900 000 euron välillä vuodessa, oli vuonna 2018 noin 450 000 euroa.

	2017	2018	2019 arvio	2020 arvio
Aravalainakanta (milj. euroa, tilanne 31.12.)	4 600	4 200	3 800	3 500
Vuokra- ja asumisoikeustalojen korkotukilainojen takaukset (milj. euroa, tilanne 31.12.)	11 600	11 600	12 500	13 500
Omistusasuntolainojen valtiontakausten vastuu (milj. euroa, tilanne 31.12.)	2 110	2 110	2 100	2 100
Maksuviiveellisten (270 päivää) aravalainojen osuus aravalainakannasta (tilanne 31.3.), %	1,0	0,8	0,7	0,7
Arava-rajoituksista vapauttamispäätökset (asuntoja)	4 600	3 500	4 000	5 000

Asumisen tuen kehitys vuosina 2017—2019 (milj. euroa)

	2018 toteutunut	2019 talousarvio	2020 esitys
Talousarviosta maksettavat tuet			
— Asuntojen korjausavustukset 35.20.55	16,5	15,5	21,5
— Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen 35.20.30	1,0	1,0	1,0
Asuntolainojen korkojen verovähennysoikeudesta saatava tuki (arvio)	95	70	80
Yleinen asumistuki	1 492	1 568	1 497
Eläkkeensaajan asumistuki	618	639	661
Opiskelijoiden asumislisä	18	20	-

	2018 toteutunut	2019 talousarvio	2020 esitys
Valtion asuntorahastosta maksettavat tuet			
Korkotuet			
— asuntolainojen korkotuki	4,0	5,4	5,4
Avustusten myöntämisvaltuudet			
— korkotukilainoituksen käynnistysavustus	20,0	20,0	30,0
— avustukset erityisryhmille	105	110	90
— tervehdyttämisyavustukset vuokra- ja asumisoikeustaloille	2,6	2,6	2,6
— purkuavustukset	2,0	3,0	3,0
— avustus kunnallistekniikan rakentamiseen	15,0	15,0	20,0
— aravatalojen purkuakordit	3,0	3,0	3,0
— aravatalojen rajoitusakordit	2,0	2,0	2,0
— asumisneuvontatoiminta	0,9	0,9	0,9
— korjausavustukset	20	20	-
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisrahoitus	0,7	0,7	0,7
Asuntotuotannon korkotukilainojen hyväksymisvaltuus	1 410	1 410	1 650
Valtion takausvaltuus täytetäkäuksellisen välimallin vuokratulojen rakentamislainoille	285	285	285
Valtion takausvaltuus asunto-osakeyhtiöiden peruskorjauslainoille	100	100	100
Kokonaistakausvaltuuden muutos omistusasuntolainoille	100	100	-

01. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 248 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU:n rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus edistää kestävä ja kohtuuhintaista asumista tukien toimeenpanolla, ohjauksella ja valvonnalla sekä niihin kytkeytyvällä kehittämistoiminnalla. Virasto hoitaa asuntorakentamisen korkotukilainoitukseen, valtion takauksiin ja avustuksiin liittyviä tehtäviä sekä rahoittaa asumisen tutkimus- ja kehittämishankkeita. Lisäksi se ohjaa ja valvoo yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toimintaa, valvoo ARA-vuokra-asuntojen vuokrien määrittystä, hoitaa lainoihin ja takauksiin liittyvää riskienhallintaa sekä vastaa asumisen ja asuntomarkkinoiden informaatiopalveluista.

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnassa korostuvat kohtuuhintaista vuokra-asuntotuotantoa, erityisryhmien asumista ja asuntokannan kehittämistä koskevat tehtävät. Erityisesti se ottaa huomioon vanhenevan väestön asumistarpeet, energiatehokkuuden parantamisen, ja asuinalueiden kehittämisen. Virasto vastaa energiatodistusmenettelyn valvonnasta ja huolehtii energiatodustustietojärjestelmän ylläpidosta.

Ympäristöministeriö asettaa Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2020:

Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

- painottaa toiminnassaan kohtuuhintaisen ARA-vuokra-asuntotuotannon edistämistä erityisesti Helsingin seudun ja muiden MAL-sopimusseutujen osalta ja kehittää tukien toimeenpanoa
- painottaa hankkeiden toteutumista kilpailumenettelyin siten, ettei hankkeiden kustannusten nousu ylitä kohtuullista tasoa. Hankkeita hyväksyttäessä tarkastellaan myös vuokratasoa
- kohdentaa erityisryhmien investointiavustukset kaikkein heikoimmille ryhmille kohteiden pitkäaikaisen tarpeen perusteella. Tukee toiminnallaan ja avustuksilla ikääntyneiden asumisen kehittämistä, asunnottomuuden ennaltaehkäisemistä sekä kehitysvammaisten asumista koskevien linjausten toteuttamista. Vastaa ARA-asuntokannan ohjauksesta ja valvonnasta sekä varmistaa ohjaus- ja valvontatoiminnalla asuntotuotannon tukien kohdentumisen asukkaille
- etsii keinoja asuntomarkkinoiden jakautumisen seurauksena syntyvien vuokratyöyhtiöiden taloudellisten ongelmien ratkaisemiseksi ja edistää asuntokannan sopeuttamista kysyntää vastaavaksi yhdessä kiinteistönomistajien ja kuntien kanssa kehittämällä kokonaisvaltaista ja ennakoivaa asuntokannan suunnittelua
- edistää rakennusten energiatehokkuuden parantamista ja eheää yhdyskuntarakennetta. Etsii tutkimus- ja kehittämistoiminnassa uusia, kestäviä, innovatiivisia ja laajasti vaikuttavia keinoja ja menetelmiä kohtuuhintaisen asumisen ja elinkaaritehokkaan rakentamisen, peruskorjaamisen ja täydennysrakentamisen kehittämiseen
- kehittää palveluprosesseja ja huolehtii tukien tehokkaasta toimeenpanosta
- kehittää asuntolainoista aiheutuvien takausvastuiden riskien hallintaa yhteistyössä Valtiokonttorin kanssa.

Keskeisten suoritteiden kehitys

	2017	2018	2019	2020
ARAn tekemiä päätöksiä ja muita suoritteita (kpl)	toteutuma	toteutuma	arvio	arvio
Korkotukilainaksi hyväksyminen	188	207	200	200
Myönnettyt korjausavustukset	1 855	1 740	2 500	2 500
Avustusten maksatukset	1 334	1 102	2 500	2 500
Luovutuksensaajan nimeämiset	41	46	50	50
Rajoituksista vapauttamiset	280	219	200	200
Kehittämisrahalla tehdyt hankintapäätökset	34	36	30	30
Ohjaus- tai valvontakäynnit	43	44	37	37

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2018	2019	2020
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	5 376	5 376	5 298
Bruttotulot	490	490	450
Nettomenot	4 886	4 886	4 848
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 305		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	1 504		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisääntyvät tehtävät (HO 2019)	400
Hankinnasta maksuun -säästö (HO 2015)	-11
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-24
Lomarahojen alentaminen (Kiky)	60
Palkkausten tarkistukset	-11
Sairausvakuutusmaksun alentaminen (Kiky)	14
Työnantajan eläkemaksun alentaminen (Kiky)	-12
Tasomuutos	26
Yhteensä	442

2020 talousarvio	5 248 000
2019 talousarvio	4 806 000
2018 tilinpäätös	4 926 000

30. Vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) valtionavustuslain nojalla kokeiluhankkeeseen talousongelmaisten vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäisemiseen
- 2) kulutusmenojen maksamiseen
- 3) yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Avustuksen määrä on enintään 50 % hankkeen talous- ja asumisneuvonnan aiheuttamista kustannuksista. Takuusäätöön projektipäälliköstä aiheutuvien menojen osalta avustus on 100 %.

Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Talousongelmaisten vuokra-asukkaiden talousongelmien ehkäiseminen - kokeiluhankkeen tavoitteena on yksityisissä ja ARA:n vuokra-asunnoissa asuvien talouden hallinnan ongelmista kärsivien asukkaiden vuokravelkojen sekä häätöjen vähentäminen, luotto- ja vakuutuskelpoisuuden palauttaminen sekä kotitalouksien kannustaminen muuttamaan pysyvämmiin talouden- ja elämänhallintaa. Hankkeessa asumis- ja talousneuvonta, jalkautuva talousohjaus, maksuohjelmat, vakuutusurva, pienlainoitus ja kuntoutus organisoidaan yhtenäisesti ja joustavasti toimivaksi asiakastyön kokonaisuudeksi. Tuki suunnataan talous- ja asumisneuvonnan antamiseen

tarvittaviin resursseihin, talouden hallinnan työkalujen kehittämiseen sekä hankekokonaisuuden hallintoihin.

2020 talousarvio	1 000 000
2019 talousarvio	1 000 000
2018 tilinpäätös	1 000 000

52. *Avustukset asuinrakennusten sähköisen liikenteen infrastruktuurin edistämiseen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtionavustuslain nojalla asuinrakennuksen omistaville yhteisöille sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin rakentamiseen. Sähköisen liikenteen latausinfrastruktuurin rakentamisella tarkoitetaan kiinteistön sähköjärjestelmiin kohdistuvia muutostöitä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköauton latausmahdollisuus vähintään viidellä autopaikalla

2) avustuksen myöntämiseksi, maksatuksen toteuttamiseksi ja määrärahan käytön hallitsemiseksi sekä avustuksesta viestimiseksi tarpeellisten tietojärjestelmiin, virkamatkoihin sekä avustuksen hakijoille suunnatun opas- ja ohjemateriaalin painatukseen liittyvien kulutusmenojen maksamiseen

3) yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilön palkkaamisesta aiheutuvien menojen maksamiseen

4) latauslaitteeseen liittyviin kustannuksiin, mikäli latauslaitteet ovat avustusta hakevan yhteisön suorassa omistuksessa tai pysäköintiyhtiön omistuksessa, jonka osakkeita avustusta hakeva yhteisö omistaa asukkaidensa autopaikoitusta varten.

Avustusta myönnetään 35 % toteutuneesta arvonlisäverollisesta kokonaiskustannuksesta, kuitenkin enintään 90 000 euroa hakijaa kohti. Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksytään sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamisen edellyttämät kiinteistön sähköliittymään, sähkönousuihin, sähköpääkeskukseen sekä putkitukseen ja kaapelointeihin kohdistuvat muutostyöt ja näihin liittyvät tavanomaiset maanrakennustyöt. Tarvekartoituksen ja suunnittelun kohtuulliset kustannukset ovat avustettavia, jos itse latausinfrastruktuurin parantamistoimenpide toteutetaan. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus tekee avustuspäätökset suunnitelmaan perustuvan kustannusarvion mukaisesti. Maksatus tapahtuu toteutuneiden kustannusten mukaan.

Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus

Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen hakijalle on myönnetty muuta avustusta samaan tarkoitukseen.

Määräraha budjetoidaan siirtomenojen osalta maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Ilmasto- ja energiastrategian toteuttamiseksi rahoituksella edistetään vähäpäästöistä liikennettä kuten sähkö- ja kaasuautoilua, uusiutuvan energian tuotantoa, puurakentamista ja strategian tavoitteita edistäviä kokeiluja. Liikenteen toimenpiteisiin kuuluu sähköisen liikenteen latausinfra-

rakentamisavustusten myöntäminen asuinrakennuksen omistaville yhteisöille. Avustusta myönnetään asuinrakennuksen omistaville yhteisöille sähköautojen latauspisteiden edellyttämiin kiinteistöjen sähköjärjestelmiin kohdistuviin muutoksiin.

Avustusta myönnetään asuinkiinteistön sähköverkon kapasiteettia ja toiminnallisuutta parantaviin muutostöihin. Varsinainen latauspiste on rajattu tuen ulkopuolelle, ellei se kuulu avustusta saavan yhteisön omistukseen. Tämä johtuu latauspisteiden omistuksen ja hallinnan erilaisista ratkaisuista. Sähköisen liikenteen latausinfra rakentamisella tarkoitetaan asuinkiinteistön sähköjärjestelmiin kohdistuvia muutostöitä, joiden tarkoituksena on mahdollistaa sähköauton lataus-mahdollisuus vähintään viidellä autopaikalla. Avustuksen perusteena oleviin kustannuksiin hyväksytään sähköautojen latausinfrastruktuurin rakentamisen edellyttämät kiinteistön sähköliittymään, sähkönousuihin, sähköpääkeskukseen sekä putkitukseen ja kaapelointeihin kohdistuvat muutostyöt ja näihin liittyvät tavanomaiset maanrakennustyöt. Avustettavissa hankkeissa on syytä huomioida myös täyssähköautojen latausvalmius ainakin osalla paikoista varustamalla järjestelmä riittävällä sähkönsyöttökapasiteetilla ja tarvittaessa älykkäällä kuorman ohjauksella.

Arvio muutostöiden keskimääräisistä kustannuksista on noin 2 000 euroa autopaikkaa tai lataus-pistettä kohden. Avustusprosentilla 35 avustetaan sähköauton latausmahdollisuuden toteuttamista noin 2 000 autopaikalla vuosittain.

2020 talousarvio	1 500 000
2019 talousarvio	1 500 000
2018 tilinpäätös	1 500 000

55. Avustukset korjaustoimintaan (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 21 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää asuinrakennusten ja asuntojen korjausavustuksista annetun lain (1087/2016) mukaisiin avustuksiin.

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään iäkkäiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen, hissien jälkiasentamiseen ja liikkumisesteiden poistamiseen asuinrakennuksissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ikäänntyneiden asumisen toimintaohjelma (siirto momentille 35.01.01, HO 2019)	-450
Kuntotutkimusten ja korjaussuunnitelmien laatiminen (HO 2019)	2 300
METSO-ohjelma (siirto momentilta 35.10.63)	5 000
Siirto momentille 35.20.64	-850
Yhteensä	6 000

2020 talousarvio	21 500 000
2019 talousarvio	15 500 000
2018 tilinpäätös	4 170 000

60. Siirto Valtion asuntorahastoon

Momentille ei myönnetä määrärahaa.

Korkotukilainat ja valtioneuvokset

Vuonna 2020 saa Valtion asuntorahaston varoista tuettaviksi korkotukilainoiksi hyväksyä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain (574/2016) mukaisia lainoja yhteensä enintään 1 650 000 000 euroa. Lisäksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain mukaisiin lainoihin tulee lainojen hyväksymisvaltuuden mukainen valtionvastuu.

Vuonna 2020 saa vuokra-asuntojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta annetun lain (856/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 285 000 000 euroa.

Vuonna 2020 saa asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtioneuvoksesta annetun lain (941/2014) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 100 000 000 euroa.

Vuonna 2020 saa valtioneuvoksesta aravalainan takaisinmaksamiseksi annetun lain (868/2008) mukaisia lainoja hyväksyä takauslainoiksi siten, että niistä valtiolle aiheutuvien takausvastuiden määrä on yhteensä enintään 1 000 000 000 euroa.

Omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetun lain (204/1996) mukaisten valtionvastuiden kokonaismäärä saa vapaarahoitteisissa ja asp-lainoissa olla yhteensä enintään 2 700 000 000 euroa vuoden 2020 lopussa.

Valtion asuntorahaston varoista maksetaan vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/1980), asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/1993), korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetun lain, vuokra-asuntojen rakentamisen lyhyestä korkotuesta annetun lain, omistusasuntolainojen korkotuesta annetun lain, asunto-osakeyhtiöalojen korkotuesta annetun lain ja oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain (639/1982) ja vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetun lain mukaiset korkotuet, korkohyvitykset ja luottovarauskorvaukset. Lisäksi asuntorahaston varoista katetaan vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 9 ja 9 a §:ssä, asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain 10 §:ssä, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa, korkotuesta vuokra-asuntojen rakentamislainoille vuosina 2009 ja 2010 rakennusalan työllisyyden edistämiseksi annetussa laissa, vuokratalojen rakentamislainojen lyhytaikaisesta korkotuesta annetussa laissa, valtioneuvoksesta aravalainan takaisin maksamiseksi annetussa laissa, omistusasuntolainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa sekä asunto-osakeyhtiöalojen perusparannuslainojen valtioneuvoksesta annetussa laissa tarkoitetut valtionvastuut.

Lykkäykset, velkajärjestelyt ja akordit

Henkilökohtaisen aravalainan saajasta itsestään riippumattomista syistä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi voidaan vuonna 2020 aravalain 46 §:n ja arava-asetuksen (1587/1993) 28 §:n nojalla myöntää yhteensä enintään 10 000 euroa lykkäystä lainan korkojen, lyhennysten tai molempien maksamisesta.

Valtiokonttorilla on oikeus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) 78 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkajärjestelyn yhteydessä ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 97 §:ssä tarkoitetun vapaaehtoisen velkasaneerauksen yhteydessä luopua osasta valtion varoista myönnetyn asuntorahastoon takaisin maksettavan asuntolainan pääomaa ja korkoa.

Valtiokonttorilla on oikeus pakkohuutokaupan sijaan aravavuokra-asunnon tai arava-vuokratalon vapaaehtoiseen myyntiin ja oikeus luopua osasta valtion asuntolainan pääomaa, jos valtiolle syntyvien luottotappioiden arvioidaan vapaaehtoisella kaupalla jäävän pienemmiksi kuin pakkohuutokaupalla.

Vuonna 2019 Valtiokonttori saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 300 000 euroa Valtion asuntorahaston saatavien turvaamiseen kuten saatavien perintään ja vakuusomaisuuden hoitoon, takautumisoikeuden käyttämisestä aiheutuvien menojen maksamiseen, kiinnityksen haltijan vastuuvakuutuksen maksamiseen, kiinteistön tai muun omaisuuden ostamiseen konkurssi- tai ulosottohuutokaupassa tai muussa realisointijärjestelyssä, milloin se on rahaston laina-, takaus- tai muiden sellaisten saatavien turvaamiseksi tai takausvastuiden minimoimiseksi tarpeen sekä näin tulleen omaisuuden hoidosta ja realisoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

Purettaessa pysyvästi tyhjilleen jääneitä aravavuokrataloja väestöltään vähenevillä alueilla tai, mikäli on välttämätöntä suurempien luottotappioiden estämiseksi asuntotarpeeltaan supistuvilla alueilla, saa vuonna 2020 valtion vastuulle aravarajoituslain (1190/1993) 17 a §:n ja 16 a §:n mukaisesti jättää aravalainapääomia yhteensä enintään 5 000 000 euroa, kuitenkin siten, että aravarajoituslain 16 a §:n mukaisten rajoitusakordien määrä on yhteensä enintään 2 000 000 euroa.

Avustukset

Vuonna 2020 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää avustuksia erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain (1281/2004) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 90 000 000 euroa.

Vuonna 2020 saa Valtion asuntorahaston varoista myöntää vuokra- ja asumisoikeustaloyhteisöjen talouden tervehdyttämisavustuksista annetun lain (1030/2008) mukaisia avustuksia yhteensä enintään 2 600 000 euroa, josta Valtiokonttori saa käyttää enintään 200 000 euroa taloudellisissa vaikeuksissa olevien asuntoyhteisöjen talouden tervehdyttämistä ja kunnossapidon suunnittelua edistävästä selvityksistä ja toimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin.

Vuonna 2020 saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää asuntojen purkuavustuksia yhteensä enintään 3 000 000 euroa siten kuin aravavuokratalojen purkamiskustannuksiin myönnettävästä avustuksesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (79/2006) on tarkemmin säädetty.

Vuonna 2020 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaista hankekohtaisia avustuksia yhteensä enintään 20 000 000 euroa siten kuin asuntoalueiden kunnallistekniikan rakentamiseen vuosina 2020—2023 myönnettävistä valtionavustuksista annettavalla valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Lisäksi saa tehdä ehdollisia ennakkopäätöksiä mainittuun tarkoitukseen vuosina 2021—2023 myönnettävistä avustuksista siten, että vuodesta 2020 lukien avustusten ja ehdollisten ennakkopäätösten yhteismäärä on enintään 80 000 000 euroa.

Vuonna 2020 saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntää määräaikaista käynnistysavustuksia yhteensä enintään 30 000 000 euroa valtion ja MAL-seutujen välisiin maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimuksiin sitoutuneissa kunnissa niille, jotka rakennuttavat vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (604/2001) mukaisia vuokra-asuntoja muille kuin erityisryhmille. Käynnistysavustuksen suuruus on Helsingin seudulla 10 000 euroa sekä Tampereen, Turun ja Oulun seuduilla 4 000 euroa edellä tarkoitettua asuntoa kohden. Avustus myönnetään 20 % korkeampana mikäli kohde on puurunkoinen asuinkerrostalo. Avustuksen myöntää Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus.

Vuonna 2020 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää yhteensä enintään 900 000 euroa asumisneuvojatoimintaan. Avustuksen määrä on enintään 35 % kustannuksista. Avustusta ei voida myöntää, jos avustuksen saajalle on myönnetty muuta avustusta samoihin kustannuksiin.

Vuonna 2020 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa Valtion asuntorahaston varoista valtionavustuslain nojalla myöntää määräaikaista avustuksia asukaslähtöiseen asunto-osuuskuntakokeiluhankkeeseen yhteensä enintään 400 000 euroa. Avustusta voidaan käyttää uusien asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien perustamisesta syntyviin suunnittelu- ja valmistelukustannuksiin. Avustuksen määrä on enintään 50 % kustannuksista. Lisäksi valtuudesta voidaan käyttää enintään 200 000 euroa asukaslähtöisten asunto-osuuskuntien mallisääntöjen kehittämisestä sekä kokeiluhankkeen koordinoinnista, neuvontatoiminnasta ja seurannasta aiheutuviin kustannuksiin.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuonna 2020 Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus saa käyttää Valtion asuntorahaston varoista enintään 700 000 euroa asumisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoittamiseen ympäristöministeriön vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti.

Selvitysosa: Korkotukivaltuuden lisäys mahdollistaa kohtuuhintaisen asuntotuotannon määrän kasvattamisen erityisesti suurilla kaupunkiseuduilla. Asumisneuvojatoiminnan avustamista jatketaan erityistä tukea asumisessaan tarvitsevien tukemiseksi. Toiminnalla voidaan vähentää vuokraveloista ja hädästä aiheutuvia kustannuksia. Asumisneuvonta on yhä enemmän vaikeiden sosiaalisten ongelmien parissa työskentelemistä. Toimintaa on tarpeellista kehittää yhtäältä ympäristöministeriön hallinnonalalla liittyen kiinteistötalouden ylläpitoon ja toisaalta kokonaisvaltaisesti, laajempaan asuinaluekohtaisesti vaikuttavampana sosiaalipalveluna, joka kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle.

Valtion ja suurten kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimusten kaavoitustavoitteiden saavuttamista tuetaan kunnallistekniikka-avustuksilla. Avustukset sidotaan kohtuuhintaisen asuntotuotannon toteutumiseen, kuntien välisen yhteistyön edistämiseen ja yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Työvoiman saatavuuden ja elinkeinoelämän kilpailukyvyyn turvaamiseksi korkotuettua normaalia vuokra-asuntotarjontaa edistetään korkotukilainotukseen liittyvällä vuokra-asuntojen käynnistysavustuksella, jotta asuntomarkkinat tarjoisivat tyydyttävissä määrin kohtuuhintaisia asuntoja pieni- ja keskituloisille kotitalouksille.

Valtion asuntorahasto on velaton eikä asuntorahastolla ole tarvetta uuteen varainhankintaan asuntorahastosta maksettavien velvoitteiden kattamiseksi.

2020 talousarvio

—

2019 II lisätalousarvio

—

2019 talousarvio

—

2018 tilinpäätös

—

64. Avustukset rakennusperinnön hoitoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) avustuksiin yksityisille omistajille ja rakennusperinnön hoitoa edistäville yhteisöille kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja niiden välittömän ympäristön kunnossapitoon, suojeluun ja parantamiseen
- 2) rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 13 §:n nojalla suoritettaviin korvauksiin ja suojelun toteuttamisesta valtiolle aiheutuviin menoihin
- 3) maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 57 §:n 3 momentin mukaisiin avustuksiin kunnille
- 4) viranomaisen rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 17 §:n nojalla teettämien välttämättömien kunnostus- ja ennalleen saattamistöiden kustannuksiin.

Avustusta rakennusperinnön hoitoon saa myöntää enintään 50 % toimenpiteiden kustannuksista.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään pääasiassa yksityisten omistajien sekä rakennusperinnön hoitoa edistävien yhteisöjen avustamiseen arvokkaan rakennusperinnön säilymisen turvaamiseksi suojeluarvojen mukaisella tavalla.

2020 talousarvio	1 700 000
2019 talousarvio	850 000
2018 tilinpäätös	850 000